

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové
organizace**

Lucie Křížová

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lucie Křížová

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace

Název anglicky

Economic analysis of non-profit NGO

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace Hornomlýnská, o. p. s. Dílčím cílem práce je výpočet vybraných ukazatelů finanční analýzy, na jejichž základě budou vymezeny závěry, návrhy a případná doporučení.

Metodika

Bakalářská práce bude složena ze tří hlavních částí. První část bude teoretická, která bude založená na studiu odborné literatury, odborných časopisů, periodik, popřípadě internetových zdrojů. V této části bude vymezen neziskový sektor a budou popsány teoretické přístupy pro hodnocení společnosti.

Druhá část bude analytická. Zde se práce bude zabývat obecnou charakteristikou vybrané neziskové organizace. Na základě výročních zpráv a dalších dokumentů (zejména rozvaha a výkaz zisků a ztráty) bude dle metod finanční analýzy vyhotoven rozbor hospodaření. V praktické části práce budou rovněž vypočteny vybrané ukazatele finanční analýzy v rámci hodnocení vybrané nestátní neziskové organizace.

Práce bude zakončena výsledky, které budou tvořeny mimo jiné i případnými návrhy a doporučeními, jež budou nápomocny ke zlepšení hospodaření a k odstranění případných zjištěných nedostatků.

Doporučený rozsah práce

40-60 stran

Klíčová slova

Neziskový sektor, nestátní nezisková organizace, obecně prospěšná společnost, finanční analýza, rozvaha a výkaz zisků a ztráty, fundraising, dotace.

Doporučené zdroje informací

BOUKAL, Petr a kolektiv. Fundraising: pro neziskové organizace. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-825-3.

REKTOŘÍK, Jaroslav. Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení. 1. vydání. Praha: Ekopress, 2001. ISBN 80-86119-41-6.

RŮČKOVÁ, Petra. Finanční analýza – metody, ukazatele, využití v praxi. 4. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-5534-2.

SALAMON, Lester M. a Helmut K. ANHEIER. Defining the nonprofit sector: a crossnational analysis. 1. published. New York: Manchester University Press, 1997. ISBN 0719049024.

STEJSKAL, Jan. Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. Úspěšná nezisková organizace. 3. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0249-5.

TETŘEVOVÁ, Liběna. Veřejná ekonomie. Příbram: Proffesional Publishing, 2008. ISBN ISBN 978-80-86946-79-5.

VÍT, Petr. Praktický právní průvodce pro neziskové organizace. 1. vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5477-2.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 5. 3. 2018

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 6. 3. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph. D. za odborné vedení bakalářské práce a za jeho cenné rady. Další můj dík patří Hornomlýnská, o. p. s. za poskytnutí účetních výkazů a potřebných informací.

Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace

Abstrakt

Bakalářská práce s názvem Rozbor hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace (NNO) se zabývá ekonomikou neziskové organizace Hornomlýnská, o. p. s. Hlavním cílem je zjištění a následné posouzení hospodaření výše zmíněné organizace. Na základě posouzení organizace budou vymezeny závěry, případná doporučení a další návrhy pro zlepšení situace a fungování organizace. V teoretické části je hlavní využitou metodou metoda studia primárních dokumentů. Jde především o studium odborné literatury, periodik a internetových zdrojů.

V první teoretické části je popsáno národní hospodářství, popsán vývoj neziskových organizací v průběhu let, jejich typy v České republice a současná úprava a jejich financování. Dále jsou v této části vymezena teoretická východiska pro finanční analýzu.

Další část, praktická, obsahuje nejprve popis organizace Hornomlýnská, o. p. s. V popisu jsou zahrnuty základní informace o organizaci, popis jejích činností a fundraisingu. Následně je provedena finanční analýza. Je vypočtena vertikální analýza aktiv, pasiv a výkazu zisku a ztrát. Dále je provedena horizontální analýza aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a výsledku hospodaření. Následuje analýza poměrových ukazatelů, ve které jsou vypočteny ukazatele likvidity, financování, aktivity a autarkie. Ve finanční analýze je sledován vývoj vypočtených hodnot, které jsou porovnávány mezi sebou nebo s doporučenými hodnotami.

Závěr tvoří shrnutí na základě vypočtených hodnot, jehož součástí jsou návrhy a případná doporučení pro stabilizaci a zlepšení fungování organizace.

Klíčová slova: Neziskový sektor, nestátní nezisková organizace, obecně prospěšná společnost, finanční analýza, rozvaha a výkaz zisků a ztráty, fundraising, dotace

Economic analysis of non-profit NGO

Abstract

The bachelor thesis entitled Analysis of the Economic Activity of Selected Non-Governmental Non-Profit Organizations (NGO) deals with the economics of Hornomlýnská, o.p.s. The main purpose is to find and subsequently evaluate the management of the above-mentioned organizations. Based on the organization's assessment, conclusions, recommendations, and other suggestions for improving the organization's situation and functioning will be outlined. In the theoretical part is the main method used for the study of primary documents. This is mainly the study of professional literature, periodicals and internet resources.

The first part which is theoretical describes the national economy, describes the development of non-profit organizations over the years, their types in the Czech Republic and the current regulation and their financing. Furthermore, the theoretical basis for financial analysis is defined in this part.

The next part, practical, contains first the description of the organization Hornomlýnská, o.p.s. The description provides basic information about the organization, description of its activities and fundraising. Subsequently, a financial analysis is performed. A vertical analysis of assets, liabilities and profit and loss accounts is calculated. Further, a horizontal analysis of assets, liabilities, costs, revenues and profit / loss is carried out. The following is an analysis of the ratios in which the indicators of liquidity, financing, activities and autarkia are calculated. The financial analysis monitors the development of the calculated values that are compared with each other or with the recommended values.

The conclusion is a summation based on the calculated values, including proposals and possible recommendations for stabilizing and improving the functioning of the organization.

Keywords:

Nonprofit sector, non-governmental nonprofit organization, community service, financial analysis, balance sheet and profit and loss account, fundraising, subsidy

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl.....	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	16
3.1 Dělení národního hospodářství	16
3.2 Historický vývoj neziskového sektoru v České republice	21
3.3 Právní úprava neziskových organizací.....	22
3.4 Typy neziskových organizací.....	25
3.4.1 Spolek	25
3.4.2 Fundace.....	26
3.4.3 Ústav	27
3.4.4 Církev a náboženské společnosti	28
3.4.5 Sociální družstvo.....	29
3.4.6 Obecně prospěšná společnost	30
3.5 Zdroje financování nestátních neziskových organizací	31
3.6 Fundraising.....	33
3.6.1 Fundraiser	34
3.7 Základní zdroje finanční analýzy	35
3.7.1 Výroční zpráva.....	35
3.7.2 Rozvaha	35
3.7.3 Výkaz zisku a ztrát.....	36
3.8 Finanční analýza.....	36
3.8.1 Analýza absolutních ukazatelů	37
3.8.2 Analýza poměrových ukazatelů.....	38
3.9 Ukazatele likvidity	38
3.10 Ukazatele rentability	40
3.11 Ukazatele financování.....	42
3.12 Ukazatele aktivity.....	42
3.13 Ukazatele autarkie	45
4 Charakteristika vybrané organizace	46
4.1 Hlavní činnost organizace	49
4.2 Vedlejší činnost organizace.....	50
4.3 Fundraising organizace	50
5 Finanční analýza	51

5.1	Analýza absolutních ukazatelů.....	51
5.1.1	Vertikální analýza	51
5.1.2	Horizontální analýza	59
5.2	Analýza poměrových ukazatelů	69
5.2.1	Ukazatele likvidity	69
5.2.2	Ukazatele financování.....	73
5.2.3	Ukazatele aktivity	76
5.2.4	Ukazatel autarkie	78
6	Závěr a doporučení	81
7	Seznam literatury	86
	Seznam obrázků	90
	Seznam tabulek	90
	Seznam příloh.....	90

1 Úvod

Neziskový sektor, jehož součástí jsou právě i nestátní neziskové organizace, zaujímá v rámci národního hospodářství velmi významnou roli. Neziskový sektor prostupuje skrze ekonomiku České republiky do různých sfér, například do vzdělávání, kultury, zdravotní péče, sociálních služeb, udržitelného rozvoje, ekologie a do dalších. Jeho významnost a výjimečnost je pro národní hospodářství velmi důležitá. Hlavním důvodem je vyčlenění z tržního mechanismu, který ve výše zmíněných oblastech není schopen zajistit takové služby a produkty, jaké naopak organizace v rámci netržního mechanismu zajistit dovedou.

V České republice se v dubnu roku 2017 počet nestátních neziskových organizací blížil k počtu 130 tisíc. Tyto organizace se od sebe liší právní formou, posláním nebo například svými cíli. Společným kritériem, které nestátní neziskové organizace spojuje, je maximalizace užitku nikoliv zisku, který je signifikantním znakem organizací ziskových. Zisk je v tomto případě upozadřován a je relevantní jen v případě vedlejší hospodářské činnosti, přičemž musí být vložen zpět do chodu organizace. S tímto faktem je spjata financování neziskových organizací. Neziskové organizace jsou často z velkého procenta financovány přerozdělováním veřejných financí. Avšak to nemusí stačit. Pro tyto účely organizace využívají fundraising, díky kterému jsou schopny využít i jiné finanční zdroje nebo vedlejší hospodářskou činnost.

Neziskové organizace jsou na území České republiky již od 1. poloviny 20. století. Jejich vývoj prošel přes různé formy, jako například špitály, legie, tovaryšstva, matice, besedy a další. Vývoj neziskových organizací ovlivnilo mnoho faktorů, které nastaly v průběhu dějin. Za zásadní je možné jmenovat rok 1918, který je označován jako „zlatý věk“ neziskových organizací. Dále pak rok 1990, kdy se neziskové organizace opět začaly rozvíjet do podoby, jak je známe dnes. Také rok 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, což pro neziskové organizace znamenalo možnost čerpání z evropských fondů. Nejnovějším mezníkem je Nový občanský zákoník, který v roce 2014 nabyl účinnost. Díky němu neziskové organizace získaly celistvou právní úpravu.

Organizace Hornomlýnská, o. p. s., která byla pro účely bakalářské práce zvolena se zabývá sociálními službami – službou osobního asistenta a službou odlehčovací. Díky této organizaci mohou děti se zdravotním postižením z Prahy a Středočeského kraje získat potřebnou pomoc a vzdělání během času stráveného ve škole, s rodinou nebo například během svých volnočasových aktivit. Jejich rodiče a blízcí zase mohou mít víc času na sebe

a na své osobní aktivity. Zmíněnými službami tak organizace přispívá ke zlepšení úrovně jejich životů. I pro tuto organizaci je velmi důležitý způsob jejího hospodaření a způsob, který získává finanční prostředky. Výsledek hospodaření organizace totiž utváří obraz jejich budoucí existence.

V první části práce jsou blíže specifikována teoretická východiska neziskového sektoru a finanční analýzy. V části druhé praktické, jsou uvedeny vlastní výpočty a jejich komentáře a v poslední části práce seznamuje se zjištěnými výsledky. Také jsou uvedena případná doporučení a návrhy.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl

Hlavním cílem práce je posouzení hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace v průběhu let 2010-2016. Vedle toho budou za pomoci finanční analýzy vytvořeny závěry a případné návrhy a doporučení. Dílčím cílem je charakteristika neziskového sektoru v České republice dnes i v průběhu let.

Pro účely vypracování bakalářské práce byla vybrána Hornomlýnská, o. p. s., která splnila požadavky oborového zaměření a požadavky na dostupnost materiálů pro provádění finanční analýzy.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na tři hlavní části. První částí je část teoretická, která je zpracována na základě studia odborné literatury, díky níž je vypracována literární rešerše. V této části je vymezen neziskový sektor v rámci národního hospodářství, jeho historie v České republice a jeho typy v současné právní úpravě. Dalším tématem, kterému se práce v této části věnuje, je popsání způsobů financování nestátních neziskových organizací a také definice teoretických východisek pro výpočet finanční analýzy.

V druhé části práce je cílem analyzovat hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace. K těmto potřebám byla vybrána Hornomlýnská, o. p. s. Nejprve je vybraná organizace charakterizována a následně je vypočtena finanční analýza. V této části práce byla také použita technika polostrukturovaného rozhovoru s ředitelem zkoumané organizace, díky němuž byly zjištěny doplňující informace v oblasti charakteristiky organizace.

V praktické části práce byly využity metody finanční analýzy, na jejichž základě byla zjištěná data komparována. Práce je založena jak na primárních, tak sekundárních zdrojích dat. Jako primárními data jsou použity účetní výkazy – rozvaha a výkazy zisku a ztráty. Jako sekundární data jsou rozuměny informace zjištěné na základě vertikální a horizontální analýzy a také na základě analýzy poměrových ukazatelů.

Vertikální analýza slouží ke zjištění procentního podílu aktiv, pasiv a výkazu zisku a ztráty, přičemž náklady a výnosy jsou popsány dohromady v jedné kapitole. Tato data jsou následně porovnána mezi jednotlivými sledovanými roky. Analýza je zpracována po

jednotlivých letech od shora dolů. Pro větší přehlednost jsou data v kapitole Vertikální analýza výkazu zisku a ztráty uvedena pouze v procentech. Zároveň jsou v grafech vertikální analýzy výkazu zisku a ztráty zohledněny hodnoty vyšší než 1 % z důvodu přehlednosti. Za základny, ze kterých bylo ve výpočtech vycházeno, byly zvoleny aktiva celkem, pasiva celkem, náklady celkem a výnosy celkem.

Horizontální analýza srovnává ukazatele v čase. V rámci této analýzy byla vypočtena horizontální analýza aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a výsledku hospodaření. V práci jsou vypočteny změny mezi jednotlivými roky vyjádřeny v korunách a v procentech.

Horizontální analýza je počítána pomocí následujícího vzorce:

$$\text{Relativní změna} = \frac{\text{Absolutní změna}}{\text{Hodnota položky } t-1} * 100$$

$$\text{Absolutní změna} = \text{Hodnota položky } t - \text{Hodnota položky } t - 1$$

V analýze poměrových ukazatelů byly vypočteny vybrané ukazatele likvidity, financování, aktivity a autarkie. S ohledem na větší počet vzorců, které je možné k výpočtům použít, byly vybrány vzorce níže zmíněné získané ze studia odborné literatury, předem konzultované s vedoucím práce.

Poměrové ukazatele použité v praktické části práce:

Tabulka 1 - Vzorce ukazatelů likvidity

Název ukazatele	Vzorec	Doporučená hodnota	Autor
Okamžitá likvidita	$\frac{\text{Pohotov\acute{e} platebn\acute{i} prost\acute{r}edky}}{\text{Kr\acute{a}tkodob\acute{e} dluhy}}$	0,2 (doln\acute{i} hranice)	Růčková, 2011
Pohotová likvidita	$\frac{(\text{Ob\acute{e}žn\acute{a} aktiva} - \text{Z\acute{a}soby})}{\text{Kr\acute{a}tkodob\acute{e} dluhy}}$	1	Růčková, 2011
Běžná likvidita	$\frac{\text{Ob\acute{e}žn\acute{a} aktiva}}{\text{Kr\acute{a}tkodob\acute{e} dluhy}}$	1,5 - 2	Růčková, 2011

Tabulka 2 – Vzorce ukazatelů financování

Název ukazatele	Vzorec	Doporučená hodnota	Autor
Zadluženost	$\frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Celková aktiva}} * 100$	Maximálně 50 %	Sedláček, 2007
Samofinancování	$\frac{\text{Vlastní zdroje}}{\text{Celková aktiva}} * 100$	Minimálně 50 %	Růčková, 2011

Tabulka 3 - Vzorce ukazatelů aktivity

Název ukazatele	Vzorec	Doporučená hodnota	Autor
Doba obratu pohledávek	$\frac{\text{Pohledávky}}{\text{Roční tržby}} * 360$	co nejnižší	Růčková, 2011
Doba obratu závazků	$\frac{\text{Závazky}}{\text{Roční tržby}} * 360$	co nejnižší	Růčková, 2011

Tabulka 4 - Vzorce ukazatelů autarkie

Název ukazatele	Vzorec	Doporučená hodnota	Autor
Autarkie hlavní činnosti na bázi Výnosů a Nákladů	$\frac{\text{Výnosy hl. činnosti}}{\text{Náklady hl. činnosti}} * 100$	100 %	Kraftová, 2003
Autarkie vedlejší činnosti na bázi Výnosů a Nákladů	$\frac{\text{Výnosy vedl. činnosti}}{\text{Náklady vedl. činnosti}} * 100$	100 %	Kraftová, 2003

Čísla v tabulkách jsou zaokrouhlována na dvě desetinná místa, dle naformátování v programu Excel.

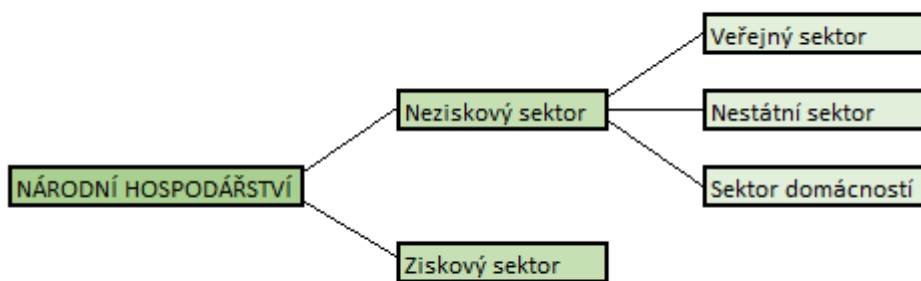
V třetí, a poslední části práce, jsou obsaženy výsledky finanční analýzy a celkové vyhodnocení hospodaření organizace. Součástí této práce jsou konkrétní závěry a také případné návrhy a doporučení ke zlepšení situace vybrané organizace.

3 Teoretická východiska

3.1 Dělení národního hospodářství

Jedno ze základních kritérií, dle kterého je možné rozdělit národní hospodářství, je způsob financování. Lze rozdělit na dva sektory – na sektor ziskový, nazývaný tržní, nebo na sektor neziskový, nazývaný netržní. Vzhledem k zaměření této práce je pak třeba rozdělit dále sektor neziskový. Princip neziskovosti je obsažen v sektoru veřejném, sektoru soukromém a v sektoru domácností. (Rektořík, 2007)

Obrázek 1 - Dělení národního hospodářství

Zdroj: vlastní zpracování dle Rektoříka (2007)

Primárním rozdílem mezi tržním a netržním sektorem je rozdíl v jejich cíli. Hlavním cílem tržního sektoru je podnikat za účelem generování zisku. Hlavním cílem v neziskovém sektoru není generovat zisk ve finančním vyjádření, ale určitý užitek, kterým je zpravidla nějaká veřejná služba.

Hlavní snahou neziskového sektoru je tedy produkce užitku. Důležitými zdroji prostředků na fungování organizací v tomto sektoru jsou finance z veřejných i neveřejných rozpočtů nebo u určitých organizací, například u nadačních fondů, jsou to přerozdělovací procesy od fyzických nebo právnických osob. (Tetřevová, 2008)

Neziskový veřejný sektor

Tento sektor označovaný také jako vládní sektor, je tvořen neziskovými vládními organizacemi. Hlavním zdrojem jeho financování jsou veřejné finance. O jeho správu se stará státní správa a samospráva, která rozhoduje na základě veřejné volby a je sledována

veřejnou kontrolou. Společnými charakteristikami organizací, patřících do tohoto sektoru jsou:

- veřejná prospěšnost – poskytnutí služeb všem, kteří to potřebují,
- institucionalizace – formální organizace,
- veřejné vlastnictví – jejich vlastníkem je státní správa nebo samospráva,
- neziskovost – hlavním cílem není generování zisku, ale uspokojení co největšího množství občanů,
- vazba a podřízenost některé vládní úrovni nebo přímo státu,
- profesionalita – činnosti organizované danou organizací jsou převážně realizovány odborníky, kteří jsou vzdělaní v daném oboru. (Tetřevová, 2008)

Subjekty, které tvoří neziskový veřejný sektor, jsou příspěvkové organizace. Mezi příspěvkové organizace je možné uvést jako příklad různá divadla, školy, muzea, nemocnice a jiné.

Tyto organizace jsou tedy sice neziskové, ale jejich zřizovateli jsou veřejné subjekty (státní orgány, obce nebo města), takže často nejsou samosprávné. Organizace, které byly zřízeny organizačními složkami státu, nejsou zapisovány do obchodního rejstříku. Naopak organizace zřizované samosprávnými celky v obchodním rejstříku zapsány jsou. (Boukal, 2009)

Neziskový soukromý sektor

Také zvaný dobrovolný, občanský, nezávislý, nevládní nebo třetí, je tvořen nestátními neziskovými organizacemi. Výběr termínu závisí na disciplíně, podle níž je sektor analyzován a na charakteristikách, kterými se řídí daný autor, jenž o tomto sektoru mluví. Tyto pojmy se v některých případech používají pouze k dosažení jakékoliv definice, která nebude působit negativně. Jako příklad lze uvést sféru české legislativy, kde jsou organizace tohoto sektoru nazývány jako neziskové, a naopak ve sféře politické jsou nazývány jako nevládní. (Hyánek, a další, 2015)

Tyto organizace nevytvářejí zisk k přerozdělení mezi vlastníky, zakladatele nebo správce. Tento sektor je financován hlavně přerozdělováním finančních prostředků. Proces vzniká na základě rozhodnutí fyzických a právnických osob, vložit finance do konkrétní činnosti. Primárním cílem není dosažení zisku, ale užitku. Generovat zisk je sice možné, ale všechn musí být vrácen zpět do fungování organizace. S. M. Jha (2008), který ve

svém článku „Marketing Non-Profit Organisations“ však tento sektor velmi kritizoval. Uvádí, že jen velmi málo nestátní neziskových organizací pracuje upřímně. Většina z nich, zneužívá svého postavení pro získávání finančních prostředků. (Jha, 2008) Společnými charakteristikami organizací patřících do tohoto sektoru jsou:

- institucionalizace – je možné nalézt známky formální organizovanosti,
- soukromé vlastnictví – vlastní majetek, se kterým lze nakládat dle vlastního uvážení, v souladu s posláním organizace,
- neziskovost – případný zisk je použit zpět do fungování organizace, žádný člen organizace nebo právnická či fyzická osoba si nemohou zisk rozdělit mezi sebe,
- samosprávnost a nezávislost na státu – nejsou řízeny systémem,
- dobrovolnost – pro svou funkci využívají dobrovolníky, ovšem u některých typů organizací jsou zapotřebí i odborníci,
- solidarita – pro skupiny lidí, kteří jsou buď nějakým způsobem diskriminováni, nemohoucí nebo lidem, kteří nejsou schopni bránit se vlivům okolí,
- veřejná nebo vzájemná prospěšnost – slouží k účelům přesahujícím soukromý prospěch členů organizace.

Poslední charakteristika slouží k detailnějšímu rozdělení organizací v tomto sektoru. Je možné je dělit na společnosti vzájemně prospěšné a společnosti veřejně prospěšné.

1. společnosti vzájemně prospěšné jsou společnosti, které vznikly za účelem uspokojení zájmů uzavřeného okruhu lidí, kteří jsou zároveň členy organizace.
2. veřejně prospěšné společnosti, jiným názvem obecně prospěšné společnosti. Tyto organizace slouží hlavně veřejnosti a primárním cílem je veřejný prospěch společnosti. Služby jsou těmito organizacemi vykonávány pro všechny, kdo je potřebují.

Veřejně prospěšné společnosti je ještě možné dělit na:

1. organizace typu nadace – jejich posláním je přerozdělování a sdružování financí a majetku,
2. organizace poskytující služby.

(Tetřevová, 2008)

Dle provedeného výzkumu lze tvrdit, že nestátní neziskové organizace zaujímají velmi významnou část v rámci poskytování sociálních služeb v České republice – zhruba dvě třetiny. (Tál, 2017)

Nestátní neziskové organizace stejně jako veřejné neziskové organizace reagují na důsledky tržního selhání a nastupují tam, kde veřejné neziskové organizace nejsou schopny efektivně využít svých zdrojů.

Nestátní neziskový sektor popsala významná dvojice v oblasti ekonomie – L. M. Salamon a H. K. Anheier (1997), jako soubor všech neziskových organizací v určité zemi, které vyhovují tzv. strukturálně-operacionální definici. Dle této definice musí nestátní nezisková organizace splňovat určitá kritéria, mezi která patří institucionalismus a formálnost organizovaného spolku. Dále pak oddělení od státní správy. To znamená, že ve vedení těchto organizací nemohou být státní úředníci, čímž nemají NNO (nestátní neziskové organizace) zaručenou státní podporu, která není ovšem zakázána. Dalším kritériem je nerozdělování zisku mezi vlastníky nebo správce. Případný zisk je nutné použít na dosažení cílů poslání NNO. Mezi další podmínky patří samosprávnost a autonomie, tedy NNO je schopná řídit sama sebe a není ovládána zvenčí. Poslední podmínkou je dobrovolnost. NNO musí vykonávat své činnosti na základě dobrovolného rozhodnutí, a ne na základě nařízení státní moci. (Salamon, a další, 1997)

Další, kdo vymezil národní hospodářství, byl švédský ekonom Pestoff. Ten rozdělil hospodářství na čtyři sektory, na základě tří kritérií:

1. dle kritéria financování provozu a rozvoje na sektor ziskový a neziskový

Ziskovým sektorem jsou spojené ty ekonomické subjekty, které mají za cíl dosažení zisku v krátkém časovém intervalu. Naopak sektor neziskový sdružuje ty ekonomické subjekty, jejichž cílem je produkování užitku, nikoli primárně zisku.

2. dle kritéria vlastnictví na sektor soukromý a veřejný

Soukromé vlastnictví lze chápat jako vlastnictví konkrétní fyzické nebo právnické osoby. Naproti tomu u vlastnictví veřejného není vlastníkem konkrétní osoba, ale určité seskupení osob, které bývá velmi často spojeno územím, na němž žijí. Tento sektor se pak dále dělí na sektor správní a samosprávní.

3. dle kritéria formálnosti na sektor formální a neformální

Členění vychází z faktu, jestli se jedná o právnickou osobu či nikoliv. Právnické osoby jsou upraveny příslušnými zákony, zatímco subjekty neformální nebyly zřízeny na základě platné legislativy. (Tetřevová, 2008)

V jeho čtyř sektorovém trojúhelníku je obsažen ziskový soukromý sektor, neziskový veřejný sektor, neziskový soukromý sektor a neziskový sektor domácností. (Boukal, a další, 2007)

Obrázek 2 - Sektorové vymezení neziskového sektoru dle Pestoffa

Zdroj: (Boukal, 2009)

Přerušované čáry výše zmíněného trojúhelníku jej dělí na formální a neformální sektor, rozdílem mezi nimi je, zda je právnickou nebo fyzickou osobou. Další dělení je pak na veřejné a soukromé organizace, tedy záleží na tom, kdo je zřizovatel. Dále ziskové a neziskové organizace, které se odlišují podle toho, za jakým účelem byla organizace založena.

V této práci leží zkoumané nestátní neziskové organizace uprostřed mezi státem, firmami a domácnostmi a tvoří jakýsi pomyslný střed mezi nimi. (Boukal, 2009)

Sektor domácností

Tento sektor sdružuje rodiny a jednotlivce (občany), kteří se do národního hospodářství začleňují prostřednictvím příjmů za výrobní faktory, daní, transferových plateb, vytvářením poptávky po zboží a službách a v neposlední řadě také vytvářením nabídky, zejména práce. (Rektořík, 2007)

3.2 Historický vývoj neziskového sektoru v České republice

Již v dobách před tisíci lety docházelo ke sdružování osob za veřejně prospěšným účelem. Prvotně bylo sdružování za tímto účelem jen pro privilegované stavy. Jako příklad je možné uvést starý Řím, kde mohli zakládat stavovské a zájmové spolky jen svobodní občané. Nejčastěji byly zakládány fundace, dnešní nadace, které sloužily pro podporu talentovaných umělců dané doby.

Ani po rozpadu římské říše nebylo zakládání za účelem veřejného prospěchu jiné. Nejčastějšími zakladateli ve 12. století byli panovníci, šlechta a církev. K nejčastějšímu sdružování za účelem veřejného prospěchu sloužily tzv. špitály. Špitály, jinak také hospity, byly útulky původně pro poutníky do Svaté země, později pak pro nemocné a chudé. V souvislosti se zakládáním špitálů je nutné zmínit sv. Anežku Českou, která založila špitální bratrstvo, z něhož se později stal řád křížovníků s červenou hvězdou.

Ve 13. století docházelo k rozvoji nadací a spolkových činností na podporu církve a duchovního vzdělání. Je tedy zřejmé, že historie neziskových aktivit sahá ke kořenům křesťanství. Po husitské revoluci byl církevní vliv omezen a tím i fungování neziskových aktivit s tím spjatých.

Dalším důležitým mezníkem ve vývoji veřejně prospěšné činnosti je 18. století, kdy dochází k tzv. sekularizaci, tedy procesu, kdy se do veřejně prospěšné činnosti zapojují i mimocírkevní organizace a díky josefínským reformám i velkým podílem stát. Již v této době vznikaly společnosti, které lze považovat za ekvivalenty dnešních typů nestátních neziskových organizací. Mezi takové společnosti patří například legie, tovaryštva, bratrstva, cechy, salony nebo třeba vzdělanecké akademie. Největší rozmach nastal v období 18. až 20. století, kdy probíhalo mnoho občanských aktivit pod názvy například korporace, spolky, matice, besedy, kluby, jednoty, fondy, sdružení, sbory, kolegia, družstva, aliance, řády a další. V tomto období je tedy možné pozorovat velký rozkvět spolkové činnosti. K tomuto rozmachu dopomohlo i národní obrození.

Po roce 1918 začal tzv. „zlatý věk“ neziskového sektoru, kdy vzniklo mnoho nových nestátních neziskových organizací, které se zaměřovaly hlavně na národnostní princip. Mezi nejznámější národnostně zaměřené spolky je možné jmenovat například Skaut nebo Sokol.

Naopak ale v období okupace byla většina spolků zákonem rozpuštěna. Obrat pak nastal po revoluci v roce 1990, kdy začala obnova a postupný rozvoj neziskového sektoru

do současné podoby. Krátce po revoluci začali do země vstupovat i zahraniční dárci a podpořili tak rozvoj neziskového sektoru jako součást rozvoje demokracie. Politika tehdejšího neziskového sektoru byla velmi liberální a značně idealistická. V pozdějších letech se však stát začal stavět k neziskového sektoru více rezervovaně a skeptičtěji. Dalším důležitým rokem bylo období okolo roku 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie a neziskový sektor tak mohl začít těžit z evropských fondů. (Boukal, 2009) Nestátní neziskový sektor v České republice prošel velkou expanzí. Nejnovější statistické údaje však naznačují, že tempo růstu se začíná zpomalovat. (Macková, a další, 2017)

V současnosti je důležité zmínit Nový občanský zákoník, který změnil úpravu neziskového sektoru.

3.3 Právní úprava neziskových organizací

Rok 2014 je pro neziskový sektor velmi významný. V tomto roce byla totiž změněna česká legislativa, přesněji se jednalo o zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu, který upravoval právě neziskové organizace, jako organizace, které mají charakter právnické osoby a byly zřízeny za účelem podnikání. Před rokem 2014 česká legislativa nerozlišovala, jestli se jedná o nestátní neziskové organizace nebo o státní neziskové organizace.

Nově je tedy zásadním předpisem pro vznik, chod a zánik těchto organizací zákon č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014. Tento zákon upravuje mimo jiné i vztahy osob soukromého práva České republiky, do kterého patří právě nestátní neziskové organizace. (Vít, 2015)

V oblasti neziskového práva došlo k mnoha zásadním změnám. Jak již bylo výše zmíněno, byl přijat Nový občanský zákoník (NOZ), ve kterém došlo k vytvoření nových právních forem, a naopak i ke zrušení některých stávajících.

Byl zrušen zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Dle § 3045 odst. 1, NOZ, vznikla nová právní forma, a to spolek. Místo občanských sdružení jsou v současné úpravě zakládány spolky, pobočné spolky a ústavy.

Dále byl zrušen zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Zrušení tohoto zákona nebylo tak razantní, neboť obecně prospěšné společnosti mají právo na transformaci na ústav, nadaci nebo nadační fond, ale tato transformace není časově omezená. Druhou možností je ponechání si právní formy obecně prospěšné společnosti

s tím, že se budou i nadále řídit tímto zrušeným zákonem. Nové obecně prospěšné společnosti už ale není možné zakládat.

Nově vzniklou formou právnické osoby je tzv. ústav. Tato forma je popsána v § 402 NOZ.

Dalším zrušeným zákonem je zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech. V NOZ jsou tyto dvě právní formy zahrnuty do souhrnného názvu fundace. Fundací se rozumí právnická osoba, vytvořená za určitým účelem, vznikající vyčleněním majetku.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích z hlediska nestátních neziskových organizací upravuje sociální družstva.

V současné době v České republice existují tyto typy nestátních neziskových organizací:

- spolky,
- obecně prospěšné společnosti,
- ústavy,
- nadace,
- nadační fondy,
- evidované právnické osoby (církve a náboženské společnosti),
- sociální družstva.

(Cimrmanová, a další, 2016), (Neziskovky.cz, 2017)

Tabulka 5 - Počty nestátních neziskových organizací v letech 1990-2013

Nestátní nezisková orgaizace						
Rok	Občaská sdružení	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Evidované právnické osoby	Organizačí jednotky sdružení
1990	3 879					
1991	9 366					
1992	15 393	1 551				
1993	21 694	2 768				
1994	24 978	3 800				
1995	26 814	4 253				
1996	27 807	4 392		1		
1997	30 297	5 238		52		
1998	36 046	55	71	129		
1999	38 072	272	695	560		
2000	42 302	282	735	557		
2001	47 101	299	784	701		
2002	49 108	330	825	762	4 785	30 547
2003	50 997	350	859	884	4 946	31 509
2004	53 306	362	898	1 038	4 927	32 020
2005	54 963	368	925	1 158	4 605	33 178
2006	58 347	380	992	1 317	4 464	28 868
2007	61 802	390	1 048	1 486	4 446	29 378
2008	65 386	411	1 095	1 658	4 399	29 752
2009	68 631	429	1 168	1 813	4 347	30 640
2010	72 111	449	1 205	1 958	4 352	31 166
2011	75 627	455	1 269	2 126	4 366	32 104
2012	77 801	458	1 278	2 183	4 348	32 376
2013	84 400	500	1 323	2 571	4 176	33 117

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 6 - Počty nestátní neziskových organizací v letech 2014-duben 2017

Nestátní neziskové organizace							
Rok	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Zapsané ústavy	Církevní organizace	Spolky	Pobočné spolky
2014	508	1 407	2 926	123	4 158	86 956	26 118
2015	505	1 518	2 894	388	4 166	89 584	26 423
2016	516	1 635	2 792	686	4 177	92 878	26 370
2017 (duben)	515	1 670	2 774	752	4 171	93 651	26 414

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulky ukazují vývoj nestátních neziskových organizací v České republice od roku 1990 až do dubna roku 2017. Tyto údaje obsahují všechny jednotky i ty, které jsou neaktivní a nenahlásily ukončení činnosti. U církevních organizací, kde je rozdíl v počtu jednotek poměrně vysoký došlo ke sloučení jednotek, respektive jednotlivých "poboček".

3.4 Typy neziskových organizací

3.4.1 Spolek

Spolek, jeho založení a fungování se řídí zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Spolek mohou založit alespoň tři osoby, které spojuje společný zájem a k jeho naplňování poslouží samosprávný a dobrovolný svazek. Spolek lze založit i na základě usnesení ustavující schůze tvořícího se spolku, která má stejný společný zájem. K účasti nesmí být nikdo přinucen a nikomu nesmí být bráněno ze spolku vystoupit. Členové spolku neručí za jeho dluhy. Důležitou součástí založení spolku je jeho název, který musí obsahovat slovo „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo může také postačit zkratka „z. s.“. Aby mohl být spolek založen, musí být výše zmíněnými subjekty vypracovány stanovy, které obsahují: název a sídlo spolku, účel spolku, práva a povinnosti vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat, určení statutárního orgánu. Vznik spolku je vázán zápisem do veřejného rejstříku, konkrétně do spolkového rejstříku.

Spolek může vedle své hlavní činnosti vykonávat i vedlejší činnost. Hlavní činností může být jen uspokojování a naplňování takových zájmů, ke kterým byl spolek založen. Vedlejší činností může být hospodářská činnost týkající se podnikání nebo jiné výdělečné činnosti. Podmínkou ale je, aby tato činnost vedla k podpoře činnosti hlavní nebo k hospodárnému využití spolkového majetku. Zisk, který spolek vygeneruje, je možné použít pouze pro spolkovou činnost včetně správy spolku. Orgány spolku jsou statutární orgán a nejvyšší orgán, popřípadě kontrolní komise, rozhodčí komise a další orgány, které jsou určeny ve stanovách spolku. Ve stanovách je také určeno, bude-li statutárním orgánem výbor nebo předseda. Není-li ve stanovách uvedeno jinak, tak členy volí a odvolává členy statutárního orgánu nejvyšší orgán spolku. Nejvyšším orgánem spolku bývá nejčastěji členská schůze, která by měla probíhat nejméně jednou ročně. Spolek je možné zrušit soudem na návrh osoby, která má o toto zrušení zájem, nebo i bez návrhu, pokud spolek vykonává zakázanou činnost, činnost v rozporu s § 217, nutí třetí osoby k členství ve spolku, jeho podpoře nebo brání členům ze spolku vystoupit.

Při zrušení spolku s likvidací sestaví likvidátor soupis jmění a zpřístupní je v sídle spolku všem členům. Výše této sumy odpovídá pouze rozsahu, v jakém je to pro splnění dluhu spolku nezbytné. S likvidačním zůstatkem je pak naloženo dle stanov, pouze ale k prospěšné činnosti, pokud je ve stanovách určeno jinak, tak k tomu není přihlíženo a

likvidátor nabídne likvidační zůstatek postupně spolku s obdobným účelem. Pokud odmítne, přesouvá se zůstatek na obec, ve které má spolek sídlo. Pokud odmítne i ta, nabývá likvidační zůstatek kraj, který jej musí využít k veřejně prospěšnému cíli. Zaniknutí spolku může být zorganizováno také skrze fúzi, kde se rozhodne o sloučení nebo splynutí spolků. (Eliáš, a další, 2012)

3.4.2 Fundace

Fundace je právnická osoba, kterou tvoří majetek vyčleněný k určitému účelu. Její účel je vázán na činnost, ke které byla vytvořena.

Fundace se dělí na nadaci nebo nadační fond. (Eliáš, a další, 2012)

Nadace je dle nového Občanského zákoníku zřizována za účelem sdružování majetku s hlavním předpokladem dosahování obecně prospěšných cílů, jak k podpoře obecného blaha, tak i dobročinný, k podpoře určitého okruhu osob nebo jednotlivce. Nadace nesmí sloužit k podpoře politických stran nebo hnutí a stejně tak jako u spolku nesmí sloužit výlučně ke generování zisku. Pokud bude zjištěno, že nadace provozuje zakázaný účel, může být soudem i bez návrhu zrušena. Soud posléze nařídí i její likvidaci. Nadace může mít také vedlejší činnost, není-li v nadační listině uvedeno jinak, jejíž výtěžky slouží pouze k podpoře její hlavní činnosti. Nedílnou součástí založení nadace je její název. Název nadace musí obsahovat slovo „nadace“. Často se v názvu objevuje i označení, které poukazuje na její účel. K založení nadace je zapotřebí nadační listina, sepsaná formou veřejné listiny, kterou zakládá jedna osoba nebo více osob. V nadační listině musí být obsažen název a sídlo nadace, jméno zakladatele, jeho bydliště a sídlo, vymezení účelu, pro který je nadace založena, údaj o výši vkladu každého zakladatele, údaj o výši základního kapitálu, počet členů správní rady s jejich jmény, bydlišti a funkcemi, počet členů dozorčí rady a jejich náležitosti, určení správce vkladů a v neposlední řadě podmínky pro poskytování nadačních příspěvků.

Nadace vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. Návrh na zápis podává zakladatel nebo jmenovaná správní rada. Majetek nadace je tvořen nadační jistinou, což jsou soubory předmětů vkladů do nadace a nadační dary. Minimální hodnota nadační jistiny musí být alespoň 500 000 Kč. Dalším majetkem nadace je ostatní majetek.

Statutárním orgánem nadace je správní rada, která má alespoň tři členy. Kontrolním a revizním orgánem nadace je dozorčí rada, která se skládá také alespoň ze tří členů. Pokud ale není dozorčí rada zřízena, vykonává pak její roli revizor.

Nadace může zaniknout zrušením s likvidací, pokud dosáhne cíle, pro který byla vytvořena nebo pokud poruší některou z podmínek jejího vzniku. Po zrušení nadace je správní radou určen likvidátor, který nejprve splatí dluhy, které nadace měla a pokud neučiní nadační listina jinak, tak je likvidační zůstatek nabídnut nadaci s obdobným účelem. Pokud taková nadace likvidační zůstatek odmítne, je nabídnut obci, ve které má nadace sídlo, pokud do dvou měsíců obec tento zůstatek nepřijme, nabývá jej kraj, ve kterém má nadace sídlo. S tímto likvidačním zůstatek může být naloženo jen k veřejně prospěšným činnostem. Nadace může také zaniknout fúzí nebo přeměnou právní formy na nadační fond. (Eliáš, a další, 2012)

Nadační fond druhou formou fundace je nadační fond, který slouží k účelu, který je společensky nebo hospodářsky užitečný. V jeho názvu musí být obsažena slova „nadační fond“. Je založen na základě zakládací listiny, která obsahuje: název a sídlo, jméno zakladatele, jeho bydliště, účel založení, údaje o výši vkladu nebo o jeho nepeněžitých předmětech, počet členů správní rady a jejich jména, bydliště a funkce, počet členů dozorčí rady a jejich jména, bydliště a funkce, určení správce vkladu, podmínky pro poskytování příspěvků.

Nadační fond vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. Nadační fond nevytváří nadační jistinu ani nadační kapitál. Majetek nadačního fondu je tvořen ze souboru, který vznikl z vkladů a darů.

Ke zrušení nadačního fondu je možné přistoupit ze strany správní rady, která rozhodne o jeho zrušení nebo v případě porušení činnosti, ke které byl vytvořen, jej zruší soud. Další možností zániku nadačního fondu je transformace na nadaci. (Eliáš, a další, 2012)

3.4.3 Ústav

Ústav je právnická osoba, která vzniká za účelem provozování činností, které jsou společensky nebo hospodářsky užitečné, s využitím své osobní a majetkové složky.

Výsledky činnosti ústavu jsou každému rovnocenně dostupné, na základě podmínek, které jsou předem stanovené. Ústav může provozovat vedlejší činnost, která však nesmí působit újmu na činnost hlavní. Vygenerovaný zisk může být použit jen k podpoře činnosti, ke které byl ústav vytvořen, popřípadě k úhradě nákladů na vlastní správu. V názvu ústavu musí být obsažena slova „zapsaný ústav“, popřípadě zkratka „z. ú.“. Ústav vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku, prostřednictvím zakládací listiny, která musí obsahovat: název ústavu a jeho sídlo, účel vzniku ústavu, vymezení předmětu jeho podnikání, údaj o výši vkladu, popřípadě o jeho nepeněžitém předmětu, údaj o počtu členů správní rady s jejich jménem a bydlištěm, podrobnosti o vnitřní organizaci ústavu, pokud je zřízena dozorčí rada, tak její počet členů, jména a bydliště.

Statutárním orgánem ústavu je ředitel, který však nemůže být členem správní nebo dozorčí rady. Členy správní rady jmenuje a odvolává zakladatel.

Ústav je oprávněn zřizovat další právnické osoby, jako například s. r. o. a jejich prostřednictvím podnikat.

Pokud ústav nenaplnuje svůj dlouhodobý účel, je soudem zrušen. (Eliáš, a další, 2012)

3.4.4 Církev a náboženské společnosti

Návrh na registraci podává ministerstvu alespoň 3 osoby, které dosáhly věku 18 let, jsou svéprávné a jsou občany České republiky nebo jsou to cizinci s trvalým pobytem v ČR. Tito zakladatelé jsou nazýváni přípravný výbor. Návrh na registraci musí obsahovat základní charakteristiku církve nebo náboženské společnosti, její poslání a učení. Dále pak je potřeba složit zápis o založení a v originále minimálně 300 podpisů zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem, kteří souhlasí s registrací. Poslední listinou, kterou je při návrhu na registraci třeba předložit, je základní dokument. Základní dokument musí obsahovat: název církve nebo náboženské společnosti, přičemž název nemusí obsahovat označení její právní formy (v čemž se liší od ostatních právních forem NNO) poslání a základní články její víry, sídlo na území ČR, označení statutárního orgánu a jeho náležitosti, náležitosti členů statutárního orgánu, jsou-li v době návrhu ustanoveni, organizační strukturu, způsob jmenování a odvolávání duchovních, způsoby schvalování změn základního dokumentu, zásady hospodaření, způsob naložení s likvidačním zůstatkem, práva a povinnosti osob hlásící se k církvi nebo náboženské společnosti. Pokud je církev nebo náboženská společnost schválena, je zapsána do Rejstříku registrovaných

církvi a náboženských společností. Registrované církve a náboženské společnosti mohou k plnění svých poslání vyučovat a vychovávat své duchovní i laiky a získávat oprávnění k výkonu zvláštních práv podle tohoto zákona.

Církev nebo náboženská společnost může zaniknout na základě její vlastní žádosti, vyvíjí-li činnosti v rozporu se zákonem, dojde-li ke zrušení konkursu nebo pokud v době delší, než dva roky není ustanoven statutární orgán. (Beran, 2006)

3.4.5 Sociální družstvo

Sociálním družstvem se rozumí družstvo, jehož náplní práce je obecně prospěšná činnost, která podporuje sociální soudržnost za účelem sociální a pracovní integrace osob se znevýhodněním do plnohodnotného života, jak v oblasti práce, vzdělání, bydlení, zdravotnictví nebo trvale udržitelného rozvoje. V jeho názvu musí být obsaženo označení „sociální družstvo“. Stanovy sociálního družstva obsahují firmu družstva, předmět podnikání, výši základního členského vkladu nebo vstupního vkladu a lhůtu jeho splacení, způsob svolávání členské schůze a pravidla jejího rozhodování, počet členů představenstva a kontrolní komise a délku jejich funkčního období, podmínky vzniku členství a práva a povinnosti členů.

Fungování sociálního družstva je omezeno hned několika podmínkami. Sociální družstvo nesmí měnit během své činnosti předmět podnikání a nesmí se transformovat do jiné právní formy než do sociálního družstva. Dále sociální družstvo nesmí emitovat dluhopisy, zajišťovat splnění povinností jiných osob, přímo či nepřímo se podílet na podnikání jiných osob (jen pokud členská schůze sociálního družstva vysloví souhlas), být stranou smlouvy o tichém společenství a také nesmí převést, zastavit nebo propachtovat závod nebo pobočku, popřípadě její část (neplatí v případě, že je druhou stranou jiné sociální družstvo). Každý člen sociálního družstva má na členské schůzi během hlasování 1 hlas. Ve stanovách je možné upravit možnosti hlasů. V případě, že se jedná o fyzickou osobu, může mít až 10 % všech hlasů, v případě, že se jedná o právnickou osobu, může mít až 25 % hlasů. Toto se ovšem liší, pokud se jedná o sociální družstvo, které naplňuje bytové potřeby jen svých členů, v tom případě má každý člen 1 hlas.

Dojde-li ke zrušení nebo zániku sociálního družstva, je podíl na likvidačním zůstatku vyplácen v penězích, a to tak, aby byl roven vkladové povinnosti k členskému vkladu. Pokud to není možné, vyplácí se podíly poměrově. Ve chvíli, kdy jsou vyplaceny sumy likvidačních zůstatků členů sociálního družstva, připadne zbytek likvidačního

zůstatku jinému sociálnímu družstvu, se kterým členská schůze souhlasí. Pokud členská schůze nesouhlasí, případně likvidační zůstatek obci, ve které má sídlo. Jiná možnost nakládání s likvidačním zůstatkem není možná. Ke zrušení může dojít na rozhodnutí soudu, pokud sociální družstvo vykonává jinou činnost, než ke které bylo založeno, nakládá rozporuplně se ziskem nebo pokud déle než 12 měsíců nesplňuje podmínku členství v sociálním družstvu pro znevýhodněné osoby, kterým jsou uspokojovány jejich bytové potřeby. (Eliáš, a další, 2012)

3.4.6 Obecně prospěšná společnost

Obecně prospěšná společnost je právnická osoba, která poskytuje obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek. V jejím názvu musí být obsaženo označení „obecně prospěšná společnost“ popřípadě zkratka „o. p. s.“. Zakladatelem může být fyzická osoba, právnická osoba nebo Česká republika. Od roku 2014 však není možné zakládat nové obecně prospěšné společnosti. Společnosti založené do 31.12. 2013 měly možnost přetransformovat se do jiných právních forem nebo zůstat obecně prospěšnou společností. Společnosti, které si ponechaly formu o. p. s., se i nadále řídí zrušeným zákonem o obecně prospěšných společnostech.

K založení obecně prospěšné společnosti byla zapotřebí zakládací smlouva podepsána všemi zakladateli. Pokud byl zakladatel jediný, zakládací smlouvu nahradila zakládací listina. Náležitosti zakládací smlouvy nebo listiny musely být: název, sídlo, jméno nebo IČ zakladatele a jeho náležitosti, druh obecně prospěšných služeb, podmínky jejich poskytnutí, dobu, na kterou byla společnost založena, členy správní rady a jejich náležitosti, členy dozorčí rady a jejich náležitosti, hodnoty peněžitých a nepeněžitých vkladů, možnosti odměňování ředitele a členů správní a dozorčí rady.

Obecně prospěšná společnost vznikla dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností na návrh zakladatele nebo jím pověřené osoby na sídle soudu určeného k vedení tohoto rejstříku.

Statutárním orgánem organizace je ředitel, kterého jmenuje a odvolává správní rada.

Správní radu tvoří nejméně tři členové, přičemž jejich počet musí být dělitelný třemi. Členy správní rady jmenuje zakladatel, není-li v zakládací smlouvě nebo listině uvedeno jinak. Členové správní rady nesmí být členové dozorčí rady.

Dozorčí rada musí být minimálně tříčlenná s tím, že její počet musí být dělitelný třemi. Dozorčí radu jmenuje zakladatel, není-li v zakládací smlouvě nebo listině uvedeno jinak.

Zrušení o. p. s. mohlo být buď s likvidací nebo bez likvidace. Způsoby zrušení mohly být buď z důvodu dosažení cíle, rozhodnutím soudu, fúzí, uplynutím doby, na kterou byla založena, nebo transformací do jiné právní formy.

Pokud dojde ke zrušení s likvidací, jmenuje správní rada likvidátora, pokud tak neučiní, jmenuje ho příslušný soud. (Eliáš, a další, 2012)

3.5 Zdroje financování nestátních neziskových organizací

Získávání finančních zdrojů je primárním úkolem financování a je pro NNO velmi důležité. O tento úkol se stará rovněž management organizace, zejména pak fundraiser, který vytváří pro organizace strategii. Tato strategie by měla být vytvořena tak, aby byly díky ní zajištěny optimální finanční zdroje. (Boukal, 2009) Příjmy, které neziskové organizace získávají, mohou být jak finanční, tak ale naturální. Naturální mohou být například v podobě oblečení, potravin nebo také například technické pomoci. Pro financování nestátní neziskové organizace je významný charakter vícezdrojovosti. Tato skutečnost ve velké většině případů vede ke kombinaci čerpání z veřejných financí dohromady s financováním z neveřejných zdrojů.

Jak vyplývá z textu, dle zdroje financování je možné zdroje rozdělit na veřejné, neveřejné a také na vlastní zdroje získané z činnosti organizace.

Do základních zdrojů veřejného financování patří příjmy z veřejných fondů a rozpočtů. Finance z těchto zdrojů přidělují orgány státní správy a samosprávy. Příjmy patřící do této skupiny jsou:

- granty a smlouvy – přímé příspěvky vlády, které podporují dané činnosti organizace,
- mandatorní transfery – vládou nařízené dotace a příspěvky,
- dotace a platby zprostředkované třetí stranou – zde jsou zahrnuty například platby nepřímého charakteru, které poskytuje vláda, nebo také platby a příspěvky třetí straně za činnosti, které jsou zabezpečovány NNO.

Boukal (2009) do základních zdrojů veřejného financování zahrnuje financování z institucí státní správy a samosprávy. Jsou-li finance čerpány ze zdrojů státní dotační

politiky a poslání organizace spadá do některé z oblastí této politiky, může organizace počítat s dosažitelností dotací z veřejných zdrojů. (Boukal, 2009)

Druhým typem je financování z neveřejných zdrojů. Hlavními typy jsou dle Boukala (2009) firemní dárci, individuální dárci (z České republiky, i ze zahraničí) a tuzemské a zahraniční nadace.

Podle Friče a Goulliho (2001) mají neveřejné zdroje čtyři příjmové složky:

1. individuální sponzorské dary – jde o přímé příspěvky jednotlivců jedné nebo více organizacím,
2. příjmy od nadací a nadačních fondů – jde se o granty od zahraničních nebo českých nadací a nadačních fondů, kterých ale není tolik,
3. dary a činnosti podnikatelské sféry – tyto příjmy jsou poskytovány některými podniky nebo většími firmami, které mají svůj vlastní grantový systém,
4. sdružené formy – jedná se o příspěvky přes fundraisingová opatření jako jsou například tomboly, veřejné sbírky nebo loterie.

(Frič, a další, 2001)

Posledním typem jsou vlastní zdroje získané činností organizace. Tyto zdroje organizace získává svou vedlejší, hospodářskou činností. Může se jít o různé doplňkové služby, sociální služby, poradenství, prodej vlastních výrobků. Tento druh financování je velmi potřebný, pokud organizace nemá podporu z fondu nebo grantů. (Novotný, a další, 2008)

Do skupiny těchto příjmů patří:

- příjmy z prodeje výrobků a služeb – takové příjmy, které se vztahují k vedlejší činnosti,
- členské příspěvky,
- klientské poplatky – typ poplatků, které nejsou hrazeny státními institucemi. Může jít například o poplatky za poskytnutí zdravotní nebo sociální péče,
- výnosy z investic – jde se o takové výnosy, které si neziskové organizace generují vlastním kapitálem. (Frič, a další, 2001)

3.6 Fundraising

Fundraising je možné vysvětlit jako aktivní přístup, díky němuž NNO může získat potřebné zdroje, které byly popsány v předchozí kapitole. Z angličtiny lze toto slovo přeložit jako „pěstování fondů“. Dle Boukala (2009) je fundraising systematické získávání finančních i nefinančních zdrojů pro konkrétní neziskovou organizaci na obecně prospěšnou činnost, kterou vyvíjí. (Boukal, 2009)

Pelikánová (2016) uvádí že fundraising je činnost, jejíž účelem je získání finančních i nefinančních zdrojů z vnějšího prostředí, a tím pádem pomoc NNO dosáhnout stanovených cílů a naplnění poslání. (Pelikánová, 2016)

Fundraising se ale netýká jen peněžních a nepeněžních zdrojů, ale také například získávání dobrovolníků a příznivců dané činnosti NNO. (Šedivý, a další, 2017) Fundraising je nejčastěji používaný, pokud se NNO nedokáže samofinancovat, a právě v tomto případě nabývá na významu fundraising. Dárci oslovovaní za účelem fundraisingu bývají jednotlivci, nadace, fondy, státní úřady, orgány samosprávy, orgány EU. Dárci jsou pro bezproblémové fungování organizace nezbytní. Organizace na ně musí být chápána jako prostředek k naplnění poslání organizace, i když ne jako cíl sám. (Vazques, a další, 2002)

Fundraising zahrnuje několik metod:

- veřejná sbírka,
- benefiční akce,
- vytvoření projektu a sepsání žádosti o grant nebo dotaci,
- telefonické oslovování dárců,
- osobní setkání,
- dárcovská SMS – DMS,
- sdílený marketing,
- odkaz ze závěti,
- prodej vlastních výrobků a služeb,
- poštovní kampaň.

Tyto jednotlivé metody je možné kombinovat, aby optimálně vyhovovaly potřebám NNO.

Pokud má být fundraising správně splněný, je třeba, aby dodržoval určité zásady, které se k této činnosti vážou. Stěžejní zásadou je dodržování poslání organizace, tudíž

fundraising musí patřit do kontextu celkové činnosti NNO. Velmi důležitý je přístup, s jakým budou oslovoováni potenciální dárci. Kvalitní přístup je aktivní, který dbá na etické principy a je zaměřen na lidi jako takové, a ne na neosobní instituce. Potenciální dárci je důležité průběžně vzdělávat a vysvětlovat jim princip fungování, činnosti, a hlavně poslání NNO. (Stejskal, a další, 2012) Poslání je nutné srozumitelně vysvětlit, zároveň však na takové odborné výši, aby bylo terminologicky sladěno se stanovami organizace. Cílem fundraisingu je naleznout takové příznivce, kteří budou nápomocni ke stabilnímu fungování NNO. Ke správnému nalezení stabilních příznivců je nezbytné zvolit správný způsob oslovení daných subjektů. Mezi nejčastěji využívané patří:

- osobní rozhovor,
- písemná forma,
- telefonický kontakt,
- veřejná sbírka,
- benefice,
- tombola,
- raut,
- dobrovolné vstupné,
- mediální kampaň,
- prodej vlastních výrobků a služeb,
- nabídka členství.

(Boukal, 2009)

3.6.1 Fundraiser

Osoba, která se v podniku zabývá fundraisingem, je nazývána fundraiserem. (Rektořík, 2007) Takový člověk používá různé metody, jak získat potřebné zdroje. Fundraiser může být buď interní nebo externí, přičemž v České republice je častější fundraiser interní. Interní fundraiser je zaměstnanec organizace, často to bývá někdo z vedení organizace. Druhým typem je fundraiser externí, který se objevuje většinou ve větších organizacích a je přímo k této práci najat.

Pozici fundraiseru by měl zastávat člověk, který je ochotný pracovat na osobních vztazích s dárci. Na fundraiseru jsou kladeny velmi vysoké nároky. Takový člověk by měl mít kreativní a analytické myšlení, měl by být komunikačně zdatný a výborný ve

vyjednávání a ovlivňování, empatický, reprezentativní. Hlavní by však mělo být, aby byl ztotožněný s posláním organizace. (Šedivý, a další, 2017)

3.7 Základní zdroje finanční analýzy

3.7.1 Výroční zpráva

Dokument, který představuje souhrn informací za fiskální rok. Výroční zpráva obsahuje výkaz zisku a ztráty a také rozvahu, které jsou potřebné k výpočtu finanční analýzy. Její výhodou je uvedení a bližší představení cílů a poslání organizace. Mimo jiné z ní mohou čerpat případní dárci, sponzoři nebo také zaměstnanci informace o stavu a hospodaření organizace.

Její zveřejnění může vést k lepším vztahům se sponzory a dárci. (Kraftová, 2003)

3.7.2 Rozvaha

Rozvaha (bilance) je jedním ze základních účetních výkazů. Ukazuje přehled o stavu majetku v peněžním vyjádření, který účetní jednotka má, a o jejích zdrojích krytí, které má k určitému okamžiku. Rozložení rozvahy by mělo být strukturováno takovým způsobem, aby bylo přehledně zobrazeno, co podnik vlastní a z jakých zdrojů byl tento majetek pořízen. Na pravé straně jsou zanesena pasiva, mezi která lze zařadit vlastní kapitál a cizí zdroje. Na levé straně rozvahy jsou zanesena aktiva, která jsou tvořena dlouhodobým majetkem a oběžným majetkem. Jejich detailnější řazení je založeno na likvidnosti. Součet aktiv a pasiv by si měl být roven. (Management Mania, 2015)

Aktiva jsou tvořena dlouhodobým a oběžným majetkem. Mezi dlouhodobý majetek je řazen dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý finanční majetek a dlouhodobé pohledávky. Do položek oběžného majetku se řadí zásoby, krátkodobé pohledávky a krátkodobý finanční majetek. (Management Mania, 2017)

Pasiva je pojem, kterým je označen veškerý kapitál podniku. Tvoří je vlastní kapitál a cizí zdroje. Do položek vlastního kapitálu je řazeno vlastní jmění, fondy a výsledek hospodaření. Cizí zdroje jsou tvořeny rezervami, dlouhodobými závazky a krátkodobými závazky. (Svobodová, a další, 2012)

3.7.3 Výkaz zisku a ztrát

Výkaz zisků a ztráty zachycuje informace o nákladech a výnosech za sledované období, díky kterým je možné stanovit výsledek hospodaření. Jde o základní účetní výkaz. Výsledek hospodaření je vypočten jako rozdíl mezi výnosy a náklady. Výsledkem je buď zisk, nebo ztráta. Důležitou informací, kterou je nutné zmínit, je, že neziskové organizace vedou zvláště náklady a výnosy z hlavní a vedlejší činnosti. Příčinou je, že výsledek hospodaření z hlavní činnosti se nedaní. (Merlíčková Růžičková, 2013)

Náklady lze definovat jako snížení ekonomického prospěchu. Jde tedy o vynaložení určitých prostředků za účelem dosažení výnosů. (Rektořík, 2007)

Výnosy jsou naopak definovány zvýšením ekonomického prospěchu. Lze je popsat jako výkony vyjádřené v peněžních jednotkách. (Rektořík, 2007)

3.8 Finanční analýza

Finanční analýza je systematický rozbor získaných dat, na základě účetních výkazů, díky kterým je možné získat informace o finanční situaci firmy. Používá se při zhodnocení úspěšnosti firemní strategie v návaznosti na ekonomické prostředí. Díky finanční analýze je možné zhodnotit firemní minulost, současnost a predikovat budoucnost finančních podmínek. (Růčková, 2011)

Kraftová (2003) uvádí, že finanční analýza je metodou hodnocení finančního hospodaření zkoumané organizace, ve kterém jsou data zpracována díky určitým ukazatelům v peněžních jednotkách. Tato data jsou posléze tříděna, seskupena a poměřena mezi sebou. Následně jsou zkoumány vztahy a souvislosti mezi nimi, které jsou vyhodnoceny k určitým výsledkům. (Kraftová, 2003)

Cílem finanční analýzy je připravit podklady, díky kterým bude možné kvalitně rozhodovat o fungování organizace.

Z časového pohledu je finanční analýza důležitá hned ve dvou rovinách. První z nich je náhled do minulosti, který je možný postupně hodnotit až do současné situace. Druhou rovinou je základ pro finanční plánování, jak krátkodobé, které je spojeno s běžným chodem organizace, tak i dlouhodobé, strategické.

Na základě finanční analýzy je tedy možné zjistit případné slabiny organizace, které by mohly v budoucnosti vést k problémům. Druhým důležitým přínosem je zjištění naopak silných stránek, díky kterým je možné lépe využít potenciál organizace.

Dle Sedláčka (2007) je nutné, aby finanční analýza splňovala několik podmínek. První z nich je podmínka aplikovatelnosti. To znamená, že je třeba používat metody, které odpovídají možnostem a podmínkám organizace. Druhá, je podmínka efektivnosti. Tato podmínka vyjadřuje fakt, že náklady, které byly vynaloženy na vypracování finanční analýzy, by neměly přesáhnout očekávané výnosy. Podmínka účelnosti je poslední podmínkou. Ta vymezuje realizaci k předem stanovenému cíli. (Sedláček, 2007)

Vzhledem k tomu, že tato finanční analýza bude prováděna na nestátní neziskové organizaci, tak ukazatele finanční analýzy musí být vybrány tak, aby odpovídaly specifikům NNO. (Kraftová, 2003)
Hlavními zdroji finanční analýzy jsou rozvaha a výkaz zisku a ztráty.

Ukazatele finanční analýzy

Standardním členěním ukazatelů je členění na ukazatele absolutní, rozdílové, poměrové a speciální, přičemž k vypracování praktické části práce budou využity ukazatele absolutní a poměrové, které jsou nejčastější. (Růčková, 2011)

3.8.1 Analýza absolutních ukazatelů

Tato analýza slouží jako výchozí zdroj pro informaci o rozvaze a výkazu zisku a ztráty. Její rozdělení je na vertikální a horizontální analýzu, a to aktiv, pasiv a nákladů a výnosů. (Kraftová, 2003)

Vertikální analýza také označovaná jako analýza komponent. Tato analýza poměruje jednotlivé položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty s celkovou sumou aktiv nebo pasiv. Díky vertikální analýze je možné porovnat výsledky s jinou organizací fungující ve stejném okruhu služeb a také umožňuje srovnání účetních výkazů s předchozím obdobím. (Růčková, 2011)

Horizontální analýza, jinak označována jako analýza trendů, se zabývá časovými změnami absolutních ukazatelů. (Růčková, 2011) Své označení získala kvůli provádění výpočtů v řádcích, tedy horizontálně. Hlavním cílem této analýzy je výzkum absolutních

ukazatelů v čase velmi často ku předchozímu období. K výpočtu horizontální analýzy je zapotřebí mít větší řadu sledovaných jednotek. (Grünwald, a další, 2004)

3.8.2 Analýza poměrových ukazatelů

Analýza poměrových ukazatelů jsou dle Růčkové (2011) nejvyužívanější skupinou ukazatelů, neboť využívají základní účetní výkazy, které jsou veřejně dostupné. Poměrový ukazatel je definován jako poměr jedné nebo několika účetních položek základních účetních výkazů k jiné položce nebo jejich skupině. (Růčková, 2011)

3.9 Ukazatele likvidity

Ukazatelem likvidity je vyjádřena schopnost organizace uhradit včas své závazky. (Kraftová, 2003) K pojmu likvidita se váže pojem solventnost, který vyjadřuje míru připravenosti hradit své dluhy, pokud nadejde čas jejich splatnosti. Podmínkou solventnosti je tedy likvidita. (Růčková, 2011)

Likvidita ukazuje finanční rovnováhu organizace, protože jen dostatečně likvidní podnik může splnit své závazky.

Ukazatele likvidity je možné rozdělit na tři základní ukazatele, a to na likviditu okamžitou, pohotovou a běžnou. Obecně lze říci, že v čitateli se nacházejí položky, s kterými je možno platit, a ve jmenovateli to, co je třeba zaplatit. (Růčková, 2011)

Okamžitá likvidita

Též označovaná jako likvidita 1. stupně vyjadřuje nejužší vymezení likvidity. Vstupují do ní jen ty položky z rozvahy, které mají nejvyšší míru likvidity. Pojem pohotové platební položky, které jsou v čitateli vzorce, si lze představit jako sumu peněz na běžném nebo jiném účtu, v pokladně nebo jiné ekvivalenty hotovosti, jako jsou například obchodovatelné cenné papíry nebo šeky. Tyto termíny lze zařadit do skupiny finanční majetek organizace. Do jmenovatele jsou dosazovány dluhy s okamžitou splatností, mezi které patří například krátkodobé finanční výpomoci a bankovní úvěry.

Doporučená hodnota tohoto ukazatele se pohybuje v rozmezí 0,9-1,1. Dle ministerstva průmyslu a obchodu je nejnižší hodnotou 0,2, pod kterou by se organizace neměla v žádném případě dostat, jde totiž o hodnotu kritickou. Ideální hodnota se pohybuje

v rozmezí 0,9-1,1. Avšak neziskové organizace často na konci účetního období dosahují hodnot vyšších. (Růčková, 2011)

Dle Kraftové (2003) je doporučená hodnota pro NNO okolo 1. Dle Knápkové a Pavelkové (Knápková, a další, 2013), je vhodné, pokud se u ziskových organizací doporučené hodnoty pohybují v rozmezí 0,2-0,5. U neziskových organizací však výsledek zpravidla nepokrývá toto doporučené rozmezí a bývá vyšší.

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{Pohotov\acute{e} platebn\acute{i} prost\acute{r}edky}}{\text{Dluhy s okamžitou splatností}} * 100$$

Pohotov\acute{a} likvidita

Tato likvidita je označov\acute{a}n\acute{a} také jako likvidita 2. stupně. Čitatel by měl být stejn\acute{y} jako jmenovatel, aby poměr vyšel 1:1, popřípadě 1,5:1. Poměr 1:1 je ideální hodnota, při které není organizace nucena prodat své zásoby, aby vyrovnala své závazky. (Růčková, 2011)

Od oběžných aktiv je odečtena položka zásob, neboť je nejméně likvidní. a naopak je navýšena o položku pohled\acute{a}vek. Tento stav lze vyjádřit jako oběžná aktiva snižená o zásoby.

Kraftová (2003) uvádí, že ideální hodnotou je 1. Pokud je hodnota nižší než 1, lze organizaci hodnotit jako nesolventní, naopak je-li hodnota vyšší než 1, lze organizaci hodnotit jako neefektivní v oblasti v\acute{a}zání prost\acute{r}edk\acute{u} v krátkodobých financích.

$$\text{Pohotov\acute{a} likvidita} = \frac{(\text{Oběžná aktiva} - \text{zásoby})}{\text{Krátkodobé dluhy}} * 100$$

Běžná likvidita

Také označov\acute{a}n\acute{a} jako likvidita 3. stupně, znázorňuje kolika jednotkami oběžných aktiv je kryta jedna jednotka krátkodobých závazk\acute{u}. Jinými slovy lze říci, že tato likvidita vypovídá o tom, v jaké míře je podnik schopný uspokojit věřitele, kdyby musel proměnit všechna sv\acute{a} oběžná aktiva na hotovost. Čitatel je tvořen krátkodobým finančním majetkem, krátkodobými pohled\acute{a}vkami a zásobami.

Čím vyšší vyjde hodnota, tím větší je zachování platební schopnosti podniku. Sedláček (2007) uvádí doporučenou hodnotu vyšší než 1,5. Tato hodnota pak podle něj měří úroveň solventnosti.

Optimální hodnota se dle Růčkové (Růčková, 2011) pohybuje mezi 1,5-2. Dle Kraftové (2003) je doporučenou hodnotou pro tuto likviditu 1,5-2,5.

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé dluhy}} * 100$$

3.10 Ukazatele rentability

Rentabilita, také označovaná jako výnosnost vloženého kapitálu, je ukazatelem, díky kterému je možné zjistit, jakou má organizace schopnost vytvářet nové zdroje a tím dosáhnout zisku. Tyto ukazatele slouží ke zhodnocení celkové efektivnosti dané společnosti, přičemž by měly mít rostoucí tendenci. Sedláček (2007) uvádí, že tento ukazatel poměřuje zisk, který organizace dosáhla podnikáním s výší zdrojů podniku, které organizace použila k jeho dosažení.

Rentabilita je diskutovaným pojmem hlavně z toho důvodu, že v hlavní činnosti NNO není primárním cílem generovat zisk, tento cíl má činnost vedlejší, pokud ji NNO vykonává. Pro NNO je důležité sledovat vyrovnanost nákladů a výnosů. (Kraftová, 2003)

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE) ukazuje, jak je výnosný kapitál, který byl do organizace vložen. Na základě výsledku tohoto ukazatele, je možné usoudit, zda je výhodné do něj investovat. (Růčková, 2011)

Grünwald (2007) uvádí, že doporučená hodnota vlastního kapitálu se pohybuje na 15 %.

$$\text{ROE} = \frac{\text{Výsledek hospodaření}}{\text{Vlastní kapitál}} * 100$$

Rentabilita aktiv (ROA) představuje zisk z každé jedné koruny, kterou organizace investuje. (Sůvová, 2000) Díky tomuto ukazateli, lze určit výdělečnost organizace a také její schopnost zhodnotit všechny prostředky, které do ní byly investovány.

Dle Grünwalda (2007) je doporučená hodnota 9 %. Vzhledem k neziskovému charakteru organizace, není hlavním cílem generovat zisk, jsou přijatelné i hodnoty pod 9 %.

$$\text{ROA} = \frac{\text{Výsledek hospodaření}}{\text{Aktiva celkem}} * 100$$

Rentabilita tržeb (ROS) představuje, kolik dokáže organizace vyprodukovat efektu na 1 Kč tržeb. (Růčková, 2011) Dle Sedláčka (2007) je ve jmenovateli vyjádřeno tržní zhodnocení výkonů organizace za dané časové období.

$$\text{ROS} = \frac{\text{Výsledek hospodaření}}{\text{Tržby}} * 100$$

Rentabilita nákladů (ROC) vyjadřuje kolik Kč nákladů je nutné v organizaci vynaložit, aby byla dosažena 1 Kč zisku. Čím nižší je hodnota tohoto ukazatele, tím je dosaženo lepšího výsledku hospodaření. (Růčková, 2011)

Pro rentabilitu nákladů je doporučena hodnota dle Grünwalda (2007) 5 %.

$$\text{ROC} = \frac{\text{Výsledek hospodaření}}{\text{Náklady}} * 100$$

Rentabilita nákladů hlavní činnosti vyjadřuje vyrovnanost mezi náklady a výnosy hlavní činnosti. (Kraftová, 2003)

Ve své knize Finanční analýza a plánování podniku uvádí Grünwald (2007) jako doporučenou hodnotu 5 %.

$$\text{Rentabilita hlavní činnosti} = \frac{\text{VH hl. činnosti}}{\text{Náklady hl. činnosti}} * 100$$

Rentabilita nákladů vedlejší činnosti slouží ke zjištění stavu, ve kterém se nachází vedlejší, tedy hospodářská činnost. Pokud vyjde výsledek tohoto ukazatele záporný, měla by organizace uvažovat nad ukončením vedlejší činnosti. (Kraftová, 2003) S tímto vzorcem je vázán také vzorec „míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z vedlejší činnosti“, který vyjadřuje kolika procenty je pokryta ztráta z hlavní činnosti ziskem z vedlejší činnosti. (Kraftová, 2003)

Doporučenou hodnotu rentability nákladů vedlejší činnosti popisuje Grünwald (2007) jako ideální pohybuje-li se okolo 5 %.

$$\text{Rentabilita vedlejší činnosti} = \frac{\text{VH vedl. činnosti}}{\text{Náklady vedl. činnosti}} * 100$$

$$\text{Míra pokrytí ztráty z hl. činnosti ziskem z vedl. činnosti} \\ = \frac{\text{Zisk vedl. činnosti}}{\text{Ztráta hl. činnosti}} * 100$$

3.11 Ukazatele financování

Ukazatel zadluženosti (míra věřitelného rizika)

Tento ukazatel vyjadřuje, v jakém zastoupení firma používá cizí zdroje. Tento ukazatel porovnává aktiva podniku s cizími zdroji. Čím vyšší vyjde hodnota tohoto ukazatele, tím závislejší je organizace na cizích zdrojích. Doporučená hodnota tohoto ukazatele by neměla přesáhnout 50 %. (Sedláček, 2007) Kraftová (2003) uvádí hodnotu stejnou. Ovšem vysoká hodnota ukazatele zadluženosti může být dle Boukala (2007) příznivá, protože může přispět k celkové rentabilitě, díky níž organizace získává vyšší tržní hodnotu. Výsledkem by mělo být nalezení ideálního stavu mezi vlastními a cizími zdroji. (Boukal, a další, 2007)

$$\text{Zadluženost} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Aktiva celkem}} * 100$$

Ukazatel samofinancování je doplňkový ukazatel k ukazateli zadluženosti. Hodnota tohoto ukazatele a hodnota ukazatele zadluženosti by měla dát dohromady hodnotu 1. Ukazatel samofinancování představuje, jakou mírou vlastní kapitál pokrývá celkový majetek organizace. (Růčková, 2011)

Dle Růčkové (2011) je doporučená hodnota minimálně 50 %.

Výsledná hodnota by neměla poklesnout pod 50 %. Při poklesu pod 30 % lze financování hodnotit jako nestabilní. (Kraftová, 2003)

$$\text{Samofinancování} = \frac{\text{Vlastní zdroje}}{\text{Aktiva celkem}} * 100$$

3.12 Ukazatele aktivity

Ukazatel aktivity vypovídá o schopnosti využití investovaných finančních prostředků. Dále pak vypovídá o tom, jak jsou v aktivech a pasivech vázány složky kapitálu. (Růčková, 2011) Výsledky těchto ukazatelů udávají, jaký vliv má hospodaření s aktivy na rentabilitu a likviditu. Dva základní stavy, které mohou nastat, je, že je

v organizaci více aktiv, než je potřeba, nebo naopak méně. Pokud jich je víc, tvoří se přebytečné náklady, které snižují zisk, pokud jich má méně, přichází o případné výnosy z podnikatelských možností. (Sedláček, 2007)

Obrat celkových aktiv, též nazývaný jako vázanost celkového vloženého kapitálu, vyjadřuje poměr tržeb k celkovému vloženému kapitálu. Vyjadřuje počet obráčení aktiv za určitý časový úsek. Čím je výsledná hodnota vyšší, tím lépe pro NNO. Nejnižší hodnota, které lze dosáhnout je dle Knápkové (2013) 1. Jestliže je pak hodnota vyšší, vede si organizace dobře. (Knápková, a další, 2013)

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \frac{\text{Roční tržby}}{\text{Aktiva celkem}}$$

Doba obratu celkových aktiv slouží k bližšímu zjištění počtu dnů, kdy jsou aktiva držena v organizaci, než jsou spotřebována. (Růčková, 2011)

$$\text{Doba obratu celkových aktiv} = \frac{\text{Aktiva celkem}}{\text{Roční tržby}} * 360$$

Obrat zásob je vyjádřen jako poměr tržeb a stavu zásob. (Růčková, 2011) Udává kolikrát je každá položka zásob prodána a opětovně nakoupena. (FinAnalysis) Sedláček (2007) popsal obrat zásob jako ukazatel úrovně likvidity zásob.

(Růčková, 2011) uvádí, že obrat zásob by měl být co možná nejvyšší.

$$\text{Obrat zásob} = \frac{\text{Roční tržby}}{\text{Zásoby}}$$

Doba obratu zásob je doplňující ukazatel k obratu zásob, který udává, jak dlouho je zásoba držena v podniku, než se spotřebuje nebo prodá. (FinAnalysis)

Platí, že čím vyšší je obratovost a kratší doba obratu, tím je situace firmy lepší. Dle Růčkové (2011) by měla být hodnota obratu zásob oproti obratu zásob co nejnižší.

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{Zásoby}}{\text{Roční tržby}} * 360$$

Obrat závazků je vypočítán jako poměr tržeb k závazkům. Tento ukazatel může sloužit pro informování případných věřitelů o schopnosti organizace dodržovat své závazky. (Růčková, 2011)

Hodnota tohoto ukazatele by měla být dle Růčkové (2011) co nejvyšší.

$$\text{Obrat závazků} = \frac{\text{Roční tržby}}{\text{Závazky}}$$

Doba obratu závazků slouží k přiblížení doby, za kterou je organizace schopná splnit své závazky. Ideální stav nastává, pokud je doba obratu pohledávek kratší než doba obratu závazků. Vhodným výsledkem tohoto ukazatele je co nejnižší hodnota. (Růčková, 2011) V čitateli jsou závazky a ve jmenovateli roční tržby. (Sedláček, 2007)

$$\text{Doba obratu závazků} = \frac{\text{Závazky}}{\text{Roční tržby}} * 360$$

Obrat pohledávek je vyjádřen jako poměr tržeb k pohledávkám. Udává přeměnu pohledávek v hotové peníze. Čím rychlejší je obrat pohledávek, tím rychleji přijímá své pohledávky a získané prostředky může použít pro potřeby organizace. (FinAnalysis)

Sedláček (2007) uvádí, že hodnota doby obratu pohledávek by měla být kratší než běžná doba splatnosti. V opačném případě to ukazuje na to, že odběratelé neplatí své závazky včas. Dle Růčkové (2011) by měla být výsledná hodnota co nejvyšší.

$$\text{Obrat pohledávek} = \frac{\text{Roční tržby}}{\text{Pohledávky}}$$

Doba obratu pohledávek ukazuje na to, jak dlouho je držen majetek podniku ve formě pohledávek. (Febmat, 2016) Výchozí hodnotou je doba splatnosti faktur, která bývá běžně okolo 30 dní. S tímto časovým úsekem by měl být porovnán výsledek. Možná delší doba inkasa pohledávek může způsobit neschopnost plnění vlastních závazků. (Růčková, 2011)

Výsledná hodnota tohoto ukazatele by měla být dle Růčkové (2011) co nejnižší.

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{Pohledávky}}{\text{Roční tržby}} * 360$$

3.13 Ukazatele autarkie

Autarkie podává informace o tom, jakou míru soběstačnosti má daná organizace. Autarkii je možné hodnotit buď na bázi výnosově nákladové, nebo na bázi příjmově výdajové. (Kraftová, 2003)

U **příjmově výdajové báze** je nutné odlišit, zda je počítáno s neinvestičními toky příjmů a výdajů nebo jestli je počítáno s celkovými příjmy a výdaji, tedy investiční i neinvestiční toky. Příjmově výdajová soběstačnost odpovídá stoprocentnímu pokrytí výdajů příjmy. (Kraftová, 2003)

$$\text{Autarkie hl. č. na bázi P a V} = \frac{\text{Příjmy hl. činnosti}}{\text{Výdaje hl. činnosti}} * 100$$

$$\text{Autarkie hl. č. na bázi P a V} = \frac{\text{Neinvestiční příjmy}}{\text{Neinvestiční výdaje}} * 100$$

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosově nákladové vypovídá o procentu pokrytí nákladů z hlavní činnosti výnosy z hlavní činnosti. Ideální výsledek tohoto ukazatele by měl odpovídat 100 %. Pokud je výsledek nižší než 100 %, nejsou náklady zcela kryty výnosy a je třeba zjistit příčinu. (Kraftová, 2003)

$$\text{Autarkie hl. č. na bázi V a N} = \frac{\text{Výnosy hl. činnosti}}{\text{Náklady hl. činnosti}} * 100$$

Autarkie vedlejší činnosti na bázi výnosově nákladové udává procento, kterým je organizace schopná pokrýt výnosy z vedlejší činnosti své náklady z vedlejší činnosti.

Optimální výše procenta pokrytí je 100 %. (Kraftová, 2003)

$$\begin{aligned} &\text{Autarkie vedl. č. na bázi V a N} \\ &= \frac{\text{Výnosy vedl. činnosti}}{\text{Náklady vedl. činnosti}} * 100 \end{aligned}$$

4 Charakteristika vybrané organizace

K rozboru hospodaření byla vybrána nestátní nezisková organizace Hornomlýnská, o. p. s., která je registrována jako poskytovatel odlehčovací služby a služby osobní asistence pro děti se zdravotním postižením v Praze a Středočeském kraji na Registru poskytovatelů sociálních služeb. Organizace je zapsána v rejstříku obecně prospěšných společností, vedeného Městským soudem v Praze.

Historie této organizace sahá do roku 2003, kdy byla Asociací rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR založen Klub „Hornomlýnská“. Základní činností byla práce osobních asistentů, kteří byli pověřeni v jedné z prvních aktivit této organizace, a to v projektu „Dejte nám šanci“. Hlavní myšlenkou projektu bylo doprovázet děti jak v mateřských školách, tak i v domácím prostředí. V roce 2005 byl klub registrován jako poskytovatel služeb osobní asistence. V roce 2006 se klub rozšířil a bylo zřízeno nové pracoviště pod názvem Centrum Filipovka. V následujícím roce klub začal poskytovat odlehčovací službu a také se registroval jako poskytovatel odlehčovací služby. V roce 2013, s příchodem nových právních podmínek, se klub transformoval na obecně prospěšnou společnost Hornomlýnská, o. p. s. a to se všemi právy a povinnostmi předchozí právní formy. (Hornomlýnská, o. p. s.)

Posláním organizace je *„obhajoba a podpora rovných práv dětí se zdravotním znevýhodněním, včetně jejich práva na přirozené začlenění do společnosti.“* (Hornomlýnská, o. p. s.)

Organizace ve všech sledovaných letech neplatila daně, neboť uplatnila snížení základu daně v souladu s §20 odst.7) zákona č.586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, pro neziskové organizace. (Hornomlýnská, o. p. s.)

Centrum služeb Filipovka

Toto centrum je sídlem kanceláře organizace a zároveň místem, kde organizace poskytuje své služby. Jde o komunitní, integrační a volnočasové centrum. (Hornomlýnská, o. p. s.)

Zakládací smlouva

Dle zakládací smlouvy byla společnost založena za těmito účely:

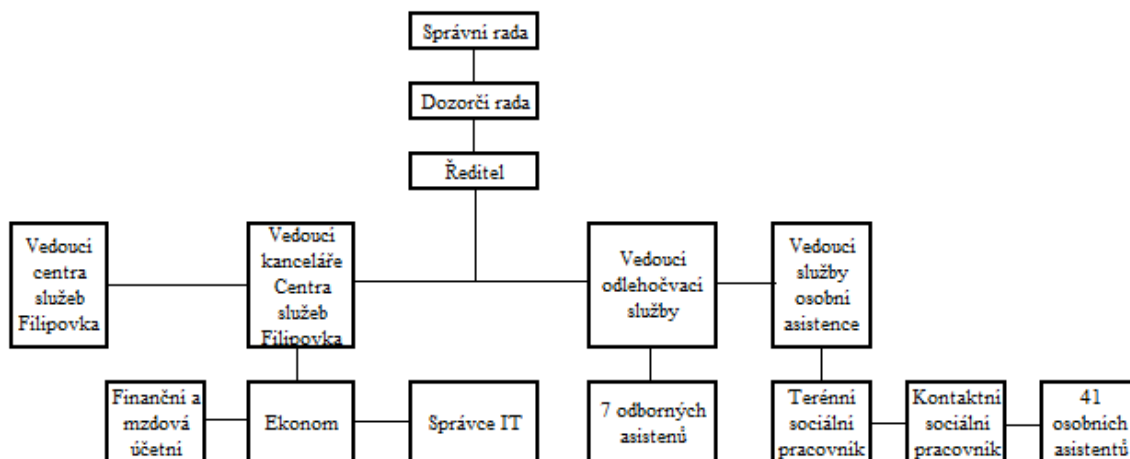
- sociální služby pro děti, mladistvé a dospělé se zdravotním nebo jiným znevýhodněním a pro veřejnost. Přičemž jde hlavně o odlehčovací službu a službu osobní asistence,
- sociální poradenství,
- ochrana práv, zájmů a potřeb zdravotně či jinak postižených dětí, mládeže a dospělých,
- vzdělávání pro osoby se zdravotním nebo jiným znevýhodněním a pečující osoby,
- vzdělávání pracovníků,
- služby, které napomáhají integraci a inkluzi dětí a osob zdravotně, sociálně nebo jinak znevýhodněných, včetně vzdělávání a poradenství týkajícího se integrace a inkluze,
- integrované volnočasové aktivity pro děti, mladistvé a veřejnost.

Kromě hlavních činností, pro které byla společnost vytvořena, je společnost oprávněna vykonávat i činnosti vedlejší.

Orgány společnosti jsou správní rada, dozorčí rada a ředitel. Správní rada je nejvyšším orgánem společnosti a je tříčlenná. Kontrolním orgánem společnosti je dozorčí rada a je stejně tak jako správní rada tříčlenná. Statutárním orgánem je ředitel, který společnost řídí a jedná jejím jménem.

Počet zaměstnanců organizace je ve všech sledovaných letech vysoký. Průměrný přepočtený počet stálých zaměstnanců v roce 2016 je 9,525, z toho počet řídicích pracovníků je 3,125. Zbytek pracovníků jsou pracovníci nepravidelní, kteří v organizaci pracují na základě dohody o provedení práce nebo na základě dohody o pracovní činnosti.

Obrázek 3 - Organizační struktura Hornomlýnská, o. p. s. v roce 2016

Zdroj: vlastní zpracování dle výroční zprávy Hornomlýnská, o. p. s. z roku 2016

Dle zakládací smlouvy je zdrojem financování jmění tvořené:

- přijatými dary a sponzorskými příspěvky,
- granty,
- dotacemi,
- příjmy z výkonu hlavní činnosti,
- příjmy z výkonu vedlejší činnosti.

(Hornomlýnská, o. p. s.)

Způsob odměňování

Odměnu je možné vyplácet členům správní i dozorčí rady. O výši a způsobu odměny pro členy dozorčí rady rozhoduje správní rada na návrh ředitele a o výši a způsobu odměny členům správní rady rozhodují zakladatelé opět na návrh ředitele, popřípadě jakéhokoliv zakladatele.

Způsob odměňování ředitele stanovuje předseda správní rady, který zároveň i správní radě navrhuje možnou odměnu ředitele.

Zaměstnancům na stálý pracovní poměr je mzda stanovena mzdovým výměrem, který je uveden v pracovní smlouvě. Zaměstnancům, kteří jsou zaměstnáni na dohodu o provedení práce nebo na dohodu o pracovní činnosti, náleží mzda stanovená zákoníkem práce, která je rovněž uvedena ve smlouvě. (Hornomlýnská, o. p. s.)

4.1 Hlavní činnost organizace

Odlehčovací služba

Je ambulantní sociální služba, která je určena rodinám s dětmi, ve věku od 2 do 13 let z Prahy a Středočeského kraje. V roce 2016 byla kapacita této služby pro 28 osob. Posláním této služby je především ulehčení péče o děti se zdravotními potížemi, a to jejím rodičům a dalším pečujícím osobám. Nedílnou součástí tohoto poslání je vytvoření vhodných podmínek pro rozvoj těchto dětí. Jejím cílem je poskytování dostatečné péče, která vychází z potřeb rodiny. Ve zlehčené verzi lze říci, že zatímco rodič získá volný čas pro své soukromé účely, dítě díky této službě rozvíjí své dovednosti a schopnosti.

V rámci služby je možné poskytnout i specializované aktivity, kterými jsou například bazální stimulace, práce na interaktivní tabuli, pobyt v multismyslové psychorelaxační místnosti, muzikoterapie, arteterapie, canisterapie a další. Během sledovaných let bylo vždy v průměru během roku poskytnuto přes čtyři tisíce hodin odlehčovací služby. (Hornomlýnská, o. p. s.)

Služba osobního asistenta

Tato služba je registrovaná terénní služba, prováděna pro děti od 3 do 15 let z Prahy a Středočeského kraje. V roce 2016 byla kapacita této služby pro 66 dětí. Hlavním cílem je podpořit dítě při sebeobsluze. Dalším a neméně důležitým cílem je zajištění rovných vzdělávacích a volnočasových aktivit, rozvinutí schopností a dovedností na základě jejich osobních potřeb a preferencí, zprostředkování přirozeného prostředí a kontaktu s vrstevníky, ale také zlepšení kvality života rodin se zdravotně znevýhodněnými dětmi. Tato služba je dětem poskytována v mateřských a základních školách, ve volnočasových aktivitách, ale také v domácím prostředí.

Odlehčovací služba i služba osobního asistenta mají ještě své podprojekty, které jsou také součástí hlavní činnosti. Cílem těchto projektů je získání finančních prostředků na provozní náklady, které jsou spojené s poskytováním služby osobní asistence nebo odlehčovací služby. (Hornomlýnská, o. p. s.)

4.2 Vedlejší činnost organizace

Vedlejší činnost není vedena ve všech sledovaných letech. Je vedena pouze v letech 2011, 2013, 2015 a 2016. Vedlejší činnost této organizace spočívá ve zpracování vlastních výrobků a služeb. Díky zrekonstruovanému centru Filipovka v roce 2015 může organizace pronajímat její prostory, a tak získávat finanční prostředky z vedlejší činnosti. (Hornomlýnská, o. p. s.)

4.3 Fundraising organizace

V organizaci Hornomlýnská, o. p. s. ve sledovaném období působil fundraiser s touto přímou funkcí jen v roce 2010 a 2015. V těchto letech byl zaměstnán administrativní pracovník přímo pro funkci fundraisera. Z účetních výkazů ale není výrazně viditelné, že by byl fundraiser organizaci výrazně přínosný. V roce 2010 nezískala jiné finanční zdroje než v letech předešlých, a navíc se jeho plat promítl na vysokých mzdových nákladech, které vedly k vysokým celkovým nákladům. V roce 2015 získala organizace fundraisera z Úřadu práce, ale byla nucena ho po půl roce propustit, neboť neodváděl svou práci kvalitně a nezískal žádné nové zdroje. Organizace v některých letech pořádala benefiční akce. V roce 2010 to byl například benefiční koncert „Hvězdy pro Filipovku“. Další benefiční akce proběhla v roce 2013. Šlo o akci „Vidíme to jinak – Šťastný pátek 13.“. Akce byla koncipovaná jako oslava 10. výročí založení organizace.

Dalšími aktivitami, které organizace pořádá, je například den otevřených dveří, během kterého mají možní donátoři, sponzoři, rodiče nebo různí příznivci možnost hovořit o službě osobního asistenta a službě odlehčovací přímo s jejími asistenty. Mimo jiné mají také možnost prohlídky prostor organizace.

Organizace byla i zviditelněna v různých médiích. Několikrát byla zmíněna v televizi Metropol TV, v rádiu Český rozhlas Regina a v různých časopisech. Nejvýraznější zmínkou byla informace o organizaci v televizi ČT 1 v pořadu „Kde peníze pomáhají“.

Každoroční fundraisingovou aktivitou je účast na veletrhu NGO (Non-governmental organizations). Na tomto největším veletrhu ve střední a východní Evropě se mohou firmy prezentovat a představovat veřejnosti své služby a získávat tak přízeň donátorů a sponzorů.

V letech 2010-2015 bylo nejvýznamnějším donátorem Ministerstvo práce a sociálních věcí. Provozní dotace od tohoto zdroje tvořila v průběhu těchto let vždy nejvýznamnější položku struktury výnosů. Nejnižší procento výnosů tvořila tato dotace v roce 2010 (29,34 %). Naopak nejvyšší procento tvořila v roce 2015 (50,13 %). Druhým nejvýznamnějším donátorem je v rozmezí let 2010-2015 Hlavní město Praha. Dotace od Hlavního města Prahy tvoří v průměru 10 % celkové struktury výnosů. Třetím nejvýznamnějším donátorem je Městská část Praha 11. Tyto dotace tvořily v průměru 3,8 %.

V roce 2016 bylo nejvýznamnějším donátorem Hlavní město Praha. Ve zmíněném roce tvořily tyto dotace 42,23 % z celkové struktury výnosů. Druhou položku struktury výnosů tvořil grant od Hlavního města Prahy (13,83 %). Třetím nejvýraznějším donátorem byl Úřad práce (5,91 %). (Hornomlýnská, o. p. s.)

5 Finanční analýza

Pro výpočty finanční analýzy byly použity výkazy zisků a ztráty a rozvahy ze sledovaných let, tedy 2010-2016.

5.1 Analýza absolutních ukazatelů

V této části práce je provedena vertikální a horizontální analýza. Ve vertikální analýze jsou provedeny výpočty aktiv, pasiv a výkazu zisku a ztráty. V horizontální analýze jsou provedeny výpočty aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a výsledku hospodaření.

5.1.1 Vertikální analýza

Vertikální analýza aktiv

Nejvyšší procentuální podíl za sledované období na celkových aktivech má krátkodobý majetek. Nejvyššího procenta dosáhl v letech 2014, 2015 a 2016. Všechny tři roky jsou tvořeny ze sta procent jen krátkodobým majetkem. Dlouhodobý majetek má od roku 2014 vždy stejnou cenu jako jeho oprávků, proto se do výsledné sumy nepromítá. Krátkodobý majetek má ve všech třech letech velkou hodnotu, kvůli vysokému krátkodobému finančnímu majetku, přesněji šlo o velký nárůst na bankovních účtech. Organizace má dva typy bankovních účtů, a to provozní a transparentní. V roce 2015 přibyl jeden z účtů transparentních, účet pro charitativní turnaj Beach Help Cup. Z toho

důvodu došlo v roce 2015 k tak výraznému nárůstu krátkodobého majetku, který činil 2 074 tisíc Kč, z čehož peníze na bankovních účtech činily 1 783 tisíc Kč. V letech 2010, 2012 a 2013 jsou celková aktiva tvořena krátkodobým majetkem v rozmezí 70-80 %. Nejnižší hodnota byla zjištěna v roce 2011, kdy krátkodobý majetek tvořil jen 40,41 % (449 tisíc Kč). Mezi krátkodobý majetek jsou řazeny pohledávky, krátkodobý finanční majetek a jiná aktiva. Do pohledávek organizace každoročně řadí jen málo položek. Mezi tyto položky patří například pohledávky za odběrateli, poskytnuté provozní zálohy, pohledávky za zaměstnanci, nároky na dotace ze státního rozpočtu a jiné pohledávky. Krátkodobý finanční majetek je tvořen pokladnou, účty v bankách a v roce 2010 i ceninami. Jiná aktiva jsou tvořena náklady a příjmy příštích období.

Dlouhodobý majetek měl nejvyšší podíl na sumě celkových aktiv v roce 2011 (662 tisíc Kč). V tomto roce je vysoká hodnota položky dlouhodobého majetku, protože organizace vlastnila montovatelnou nájezdovou rampu, která byla zařazena do samostatných movitých věcí a měla hodnotu 880 tisíc Kč. Naopak nejnižší hodnoty byly v letech 2014-2016, kdy byly podíly dlouhodobého majetku nulové, neboť byla odepsána nájezdová rampa a ostatní drobný dlouhodobý majetek a samostatné věci mají do konce sledovaného období vždy stejnou výši jako jejich oprávk. Nejvyšší podíl na dlouhodobém majetku byl tvořen drobným dlouhodobým majetkem a samostatnými movitými věcmi, ty byly v těchto letech tvořeny počítači, tiskárnami a dalším kancelářským vybavením a potřebami.

Tabulka 7 – Vertikální analýza aktiv v letech 2010-2016 (v Kč, v %)

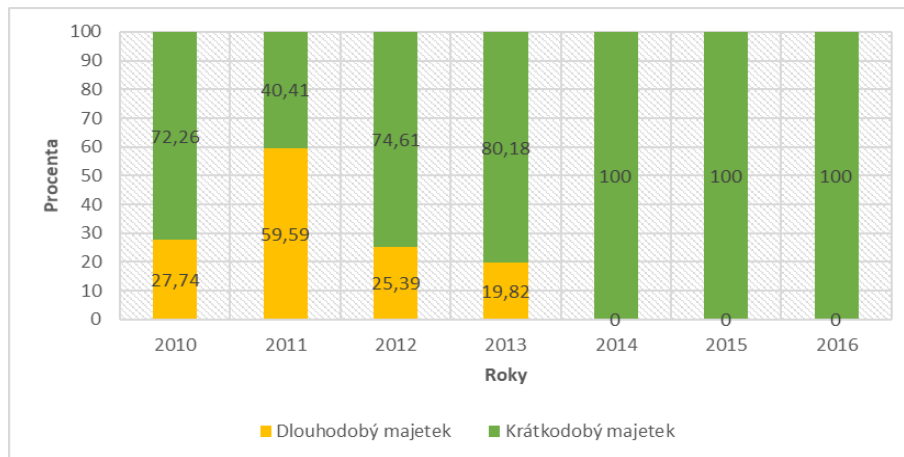
	Rok						
	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Aktiva celkem (v tis.)	2390	1111	1402	1677	1569	2074	2842
Dlouhodobý majetek (v tis.)	662	662	356	332	0	0	0
Krátkodobý majetek (v tis.)	1728	449	1046	1345	1569	2074	2842
Aktiva celkem (v %)	100	100	100	100	100	100	100
Dlouhodobý majetek (v %)	27,74	59,59	25,39	19,82	0	0	0
Krátkodobý majetek (v %)	72,26	40,41	74,61	80,18	100	100	100

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

V následujícím grafu lze vidět podíl dlouhodobého a krátkodobého majetku. Je zřejmé, že jen v roce 2011 tvořil dlouhodobý majetek nadpoloviční většinu (72,26 %). Ve zbylých

letech tvořil krátkodobý majetek větší část, v letech 2014, 2015 a 2016 tvořil celou část aktiv celkem.

Graf 1 - Podíl dlouhodobého a krátkodobého majetku na celkových aktivech

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 7

Vertikální analýza pasiv

V letech 2010 až 2014 byla pasiva převážně zastoupena cizími zdroji. V tomto rozmezí dosáhly vlastní zdroje nejvyššího zastoupení v roce 2010, kdy dosáhly 73,77 %, což činilo 1 763 tisíc Kč. V roce 2013 se poměr vlastních a cizích zdrojů změnil. Od roku 2013 do roku 2014 tvořily větší položku celkových pasiv vlastní zdroje. V 2013 byl vysoký nerozdělený zisk v hodnotě 597 tisíc Kč. V roce 2014 byl založen rezervní fond v hodnotě 402 tisíc Kč. V letech 2015 a 2016 zaujímaly opět cizí zdroje vyšší hodnotu, protože v těchto letech byly vysoké položky výnosů příštích období, které byly tvořeny předplatným služeb osobního asistenta a služby odlehčovací. Průměrné rozdíly mezi položkami vlastních a cizích zdrojů však nebyly v průběhu let nijak markantní.

Do položky vlastních zdrojů je řazeno jmění celkem a výsledek hospodaření. V některých letech jsou součástí položky výsledku hospodaření také nerozdělený zisk nebo nerozdělená ztráta a od roku 2014 i rezervní fond. Položkou s nejvyššími hodnotami ve sledovaném období bylo jmění celkem. To dosáhlo největší hodnoty v roce 2016, kdy činilo 1 026 tisíc Kč. Cizí zdroje jsou tvořeny krátkodobými závazky jejichž nejvýznamnějšími položkami jsou závazky vůči zaměstnancům, závazky k institucím sociálního a zdravotního pojištění a závazky z obchodních vztahů. Závazky vůči zaměstnancům se v průběhu sledovaného období pohybovaly mezi 209-311 tisíci Kč. Závazky vůči institucím sociálního a zdravotního pojištění se v letech 2010-2016 pohybovaly mezi 100-141 tisíci Kč a závazky z obchodních vztahů mezi 11-102 tisíci Kč.

Dále pak cizí zdroje obsahují také položku jiná pasiva. Tato položka se skládá z výnosů příštích období a dohadných účtů pasivních. V průběhu sledovaného období se cizí zdroje pohybovaly v průměru okolo 51,19 %.

Nejnižší podíl vlastních zdrojů ku cizím je možné dle tabulky 8 pozorovat v roce 2010. V tomto roce dosáhly vlastní zdroje 26,23 % (627 tisíc Kč) a u cizích zdrojů byla zjištěna hodnota 73,77 % (1 763 tisíc Kč). V tomto roce byl velmi nízký výsledek hospodaření, neboť účet výsledku hospodaření byl minusový (-275 tisíc Kč) a přesáhl nerozdělený zisk z minulých let (237 tisíc Kč). Naproti tomu krátkodobé závazky dosáhly vysoké hodnoty, protože výrazně vzrostly ostatní závazky (841 tisíc Kč).

Nejnižší podíl cizích zdrojů ku vlastním je možné vidět v roce 2014. V tomto roce tvořily cizí zdroje 34,67 % (544 tisíc Kč) celkových pasiv, zatímco zdroje vlastní tvořily 65,33 % (1 025 tisíc Kč). Tento stav je dán vysokým výsledkem hospodaření (623 tisíc Kč), nízkými krátkodobými závazky celkem (447 tisíc Kč) a nízkými jinými pasivy. V tomto roce byly totiž velmi nízké výnosy příštích období. Měly hodnotu jen 97 tisíc Kč. Ve sledovaném období tvořily vlastní zdroje v průměru 48,81 % ze sumy pasiv.

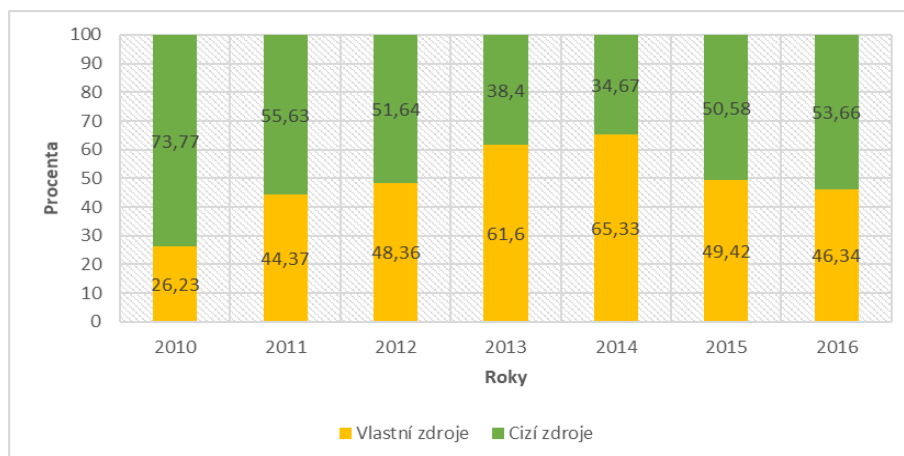
Tabulka 8 – Vertikální analýza pasiv v letech 2010-2016 (v Kč, v %)

	Rok						
	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Pasiva celkem (v tis.)	2390	1111	1402	1677	1569	2074	2842
Vlastní zdroje (v tis.)	627	493	678	1033	1025	1025	1317
Cizí zdroje (v tis.)	1763	618	724	644	544	1049	1525
Pasiva celkem (v %)	100	100	100	100	100	100	100
Vlastní zdroje (v %)	26,23	44,37	48,36	61,6	65,33	49,42	46,34
Cizí zdroje (v %)	73,77	55,63	51,64	38,4	34,67	50,58	53,66

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Z následujícího grafu lze vidět, že pouze v letech 2013 a 2014 jsou celková pasiva z větší míry tvořena vlastními zdroji. Ve zbytku let jsou celková pasiva tvořena z větší části cizími zdroji.

Graf 2 - Podíl vlastních a cizích zdrojů na celkových pasivech

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 8

Vertikální analýza výkazu zisku a ztráty

Základní položkou vertikální analýzy nákladů jsou náklady celkem. Ve sledovaných letech měla největší vliv na hodnotu nákladů celkem položka osobních nákladů. Ty v průměru tvořily 80,27 % ze sumy nákladů. Jejich hodnota se pohybovala mezi 4 099-5320 tisíc Kč. Na této položce se ve sledovaném období nejvíce podílely mzdové náklady. Mzdové náklady jsou ve všech letech vysoké. V průměru se pohybují okolo 3 647,86 tisíc Kč. Tento stav je dán velkým počtem pracovníků. S ohledem na Obrázek 3 – organizační struktura Hornomlýnská, o. p. s. lze vidět, že v organizaci působí minimálně 50 pracovníků, přičemž tento stav je ve všech sledovaných letech podobný. Je tedy zřejmé, že platy všech těchto pracovníků se musí do položky mzdových nákladů výrazně projevit.

Dalšími výraznými položkami v položce osobních nákladů celkem jsou ostatní sociální pojištění a zákonné sociální pojištění. Osobní náklady celkem během let 2010-2016 nikdy neklesly pod 75 % celkové částky nákladů. Nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2011, kdy tvořily 84,5 % celkových nákladů. Druhou významnou položkou jsou služby. Tato položka dosáhla ve sledovaném období průměru 12,41 % ze sumy nákladů a pohybovala se mezi 602-911 tisíci Kč. Služby jsou tvořeny opravami a udržováním, cestovním, náklady na reprezentaci a ostatními službami. Další vyšší položkou celkových nákladů jsou spotřebované nákupy, kam je řazena například spotřeba materiálu nebo energie. Tato položka tvořila průměrně 5,37 % z celkových nákladů a pohybovala se v průměru okolo 311,71 tisíc Kč. Položkami s nejnižšími hodnotami byly během všech sledovaných let daně a poplatky, ty se pohybovaly mezi 0-4 tisíci Kč. Také odpisy,

prodaný majetek a tvorba rezerv se podílely minimálně na celkové struktuře nákladů. Tyto zmíněné položky v některých letech dosahovaly 0% podílu na celkových nákladech.

V letech 2011, 2013, 2015 a 2016 provozovala organizace vedlejší hospodářskou činnost. Tato hospodářská činnost se na celkové sumě nákladů podílela skrze spotřebu energie, spotřebu materiálu, prodané zboží, náklady na cestovné a mzdové náklady.

Tabulka 9 – Vertikální analýza nákladů v letech 2010-2016 (v %)

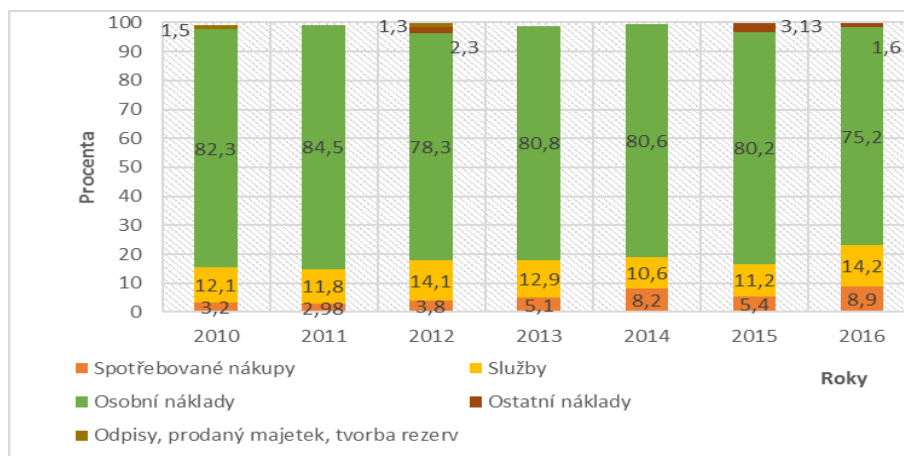
(v %)	Rok						
	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Náklady celkem	100	100	100	100	100	100	100
Spotřebované nákupy	3,2	2,98	3,8	5,1	8,2	5,4	8,9
Služby	12,1	11,8	14,1	12,9	10,6	11,2	14,2
Osobní náklady	82,3	84,5	78,3	80,8	80,6	80,2	75,2
Daně a poplatky	0	0,02	0	0	0,1	0,02	0,05
Ostatní náklady	0,9	0,6	2,3	0,7	0,4	3,13	1,6
Poskytnuté příspěvky	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,05	0,05
Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv	1,5	0	1,3	0,4	0	0	0

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Následující graf zobrazuje podíl jednotlivých složek nákladů na celkové sumě nákladů. Do grafu byly pro větší přehlednost zahrnuty jen položky, které byly v některém ze sledovaných let vyšší než 1 %. Vzhledem k tomu, že položky daně a poplatky a poskytnuté příspěvky nedosáhly v žádném roce sumy vyšší než 1 %, tak nebyly zahrnuty do přehledu grafu.

Je zřejmé, že na celkových nákladech se ve všech sledovaných letech nejvíce podílela položka osobních nákladů.

Graf 3 - Graf vertikální analýzy nákladů v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 9

Ve vertikální analýze výnosů byla základní položkou, z níž bylo vycházeno výnosy celkem. Ve sledovaném období tvořily nejvyšší hodnotu provozní dotace. V průměru okolo 63,99 %. Nejvyšší dotaci dostala organizace v roce 2016 od hlavního města Prahy v hodnotě 3 700 tisíc Kč. Ve všech sledovaných letech neklesly provozní dotace pod 55 %. Pohybovaly se v rozmezí mezi 56 % a 71 %. Tato položka se nejvíce podílí na celkové sumě výnosů, neboť je organizace každoročně podporována dotacemi z různých zdrojů, co se však týká provozních dotací, tak finanční prostředky získává ze zdrojů veřejných. Ať už jde o dotace od městských částí, Ministerstva práce, Magistrátu hlavního města Prahy a dalších. Organizace získává finance od Hlavního města Prahy a Středočeského kraje, protože služby této organizace jsou cílené jen pro děti z Prahy a Středočeského kraje. Každoročně však o tyto dotace musí žádat a jejich výše není ve všech letech stejná a přesně předvídatelná. Závisí však na počtu dětí z Prahy nebo Středočeského kraje, které jejich hlavní služby využijí a také na počtu hodin, během kterých jsou služby prováděny. Přičemž více uživatelů služeb má organizace z Prahy.

Další výraznou položkou, která se podílí na tvorbě sumy celkových výnosů, je položka tržeb z prodeje služeb. Ta v průměru dosahovala 24,57 %. Tuto položku tvoří výnosy ze služby osobního asistenta a služby odlehčovací.

Tabulka 10 - Počet uživatelů služeb Hornomlýnská, o.p.s.

Rok	Počet uživatelů	
	Osobní asistence	Odlehčovací služba
2010	53	39
2011	49	44
2012	45	39
2013	51	28
2014	62	44
2015	66	30
2016	66	28

Zdroj: vlastní zpracování na základě výročních zpráv z let 2010-2016

Tabulka 10 vypovídá o počtu uživatelů služeb osobního asistenta a služby odlehčovací. Je zřejmé, že ve všech letech měla více uživatelů služba osobní asistence, která se tedy větší mírou podílela na položce tržby z prodeje služeb. V rámci jejího vývoje je však nutné zohlednit i počty hodin, během kterých byly služby prováděny, počty výjezdů asistentů za rodinami a měnící se cenu jednotlivých služeb. Rokem s nejvyššími tržbami z prodeje služeb je rok 2014 (1 661 tisíc Kč), kdy měla organizace největší počet uživatelů obou služeb. Rokem s nejnižším počtem tržeb z prodeje služeb je rok 2010, kdy byl sice vyšší počet uživatelů služby osobního asistenta, ale ceny za služby byly výrazně nižší. Další důležitou položkou jsou přijaté příspěvky celkem, které průměrně dosahovaly 11,36 %. Tato položka je tvořena finančními i nefinančními dary od fyzických osob, nadačními příspěvky a členskými příspěvky. Přijaté příspěvky ve sledovaném období činily průměrně 685,43 tisíc Kč.

Každoročně jsou přijaté příspěvky získávány od Nadace Českého rozhlasu, Nadace Jedličkova ústavu a od Nadace Leontinka. Nejvyšší částku od nadací získala organizace v roce 2013 ve výši 898 tisíc Kč, přičemž největší suma plynula od Nadace Českého rozhlasu (220 tisíc Kč), se kterým měla organizace v tomto roce i rozhovor a splnila podmínky jejich výzvy.

Naopak položkou s nejnižšími hodnotami je položka ostatních výnosů, ta průměrně dosahovala 0,09 %.

Tabulka 11 – Vertikální analýza výnosů v letech 2010-2016 (v %)

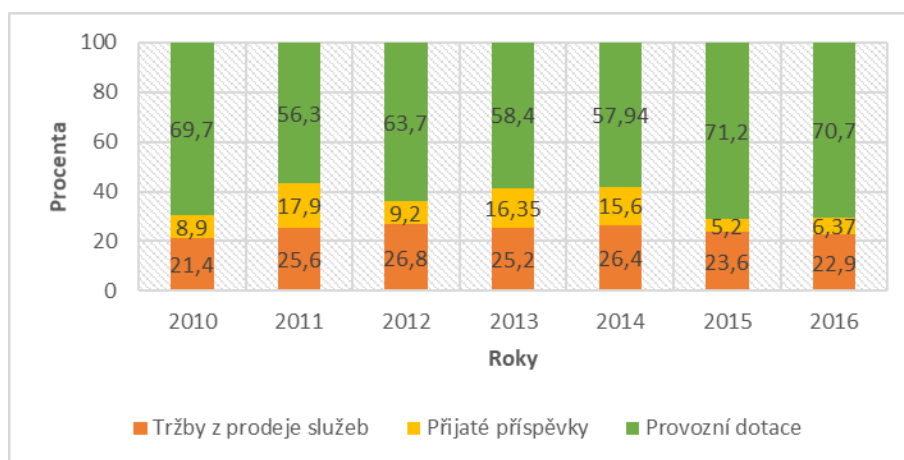
(v %)	Rok						
	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Výnosy celkem	100	100	100	100	100	100	100
Tržby z prodeje služeb	21,4	25,6	26,8	25,2	26,4	23,6	22,9
Ostatní výnosy	0	0,2	0,3	0,05	0,06	0	0,03
Přijaté příspěvky	8,9	17,9	9,2	16,35	15,6	5,2	6,37
Provozní dotace	69,7	56,3	63,7	58,4	57,94	71,2	70,7

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

V následujícím grafu 4, stejně jako v grafu 3, jsou zahrnuty jen položky, které v některém z roků přesáhly hodnotu 1 %. Do grafu tedy není zahrnuta položka ostatních výnosů, která v žádném ze sledovaných let nedosáhla položky vyšší než 0,3.

Je zřejmé, že na sumě celkových výnosů měla nejvyšší podíl položka provozních dotací.

Graf 4 - Graf vertikální analýzy výnosů v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 10

5.1.2 Horizontální analýza

Horizontální analýza aktiv

V následující tabulce 12 je vyobrazen vývoj jednotlivých položek aktiv v období let 2010-2016. Vyčísleny jsou pouze klíčové složky rozvahy. Základem horizontální analýzy aktiv je složka celkových aktiv, u které jsou pak dále sledovány položky dlouhodobého majetku celkem a krátkodobého majetku celkem, u kterých jsou zobrazeny

jejich významné položky, které výrazně ovlivňují jejich hodnoty. Složka dlouhodobý majetek celkem obsahuje 4 základní složky, kterými jsou:

- samostatné movité věci,
- drobný dlouhodobý majetek,
- oprávky k samostatným movitým věcem,
- oprávky k drobnému hmotnému majetku.

V položce krátkodobý majetek celkem jsou zahrnuty složky:

- pohledávky celkem,
- krátkodobý finanční majetek celkem,
- jiná aktiva celkem.

V rozvaze organizace jsou blíže děleny jen složky krátkodobého majetku.

Celková suma aktiv má s ohledem na první rok 2010 poměrně kolísavou tendenci. V roce 2011 suma celkových aktiv klesla od roku 2010 o 53,5 %. Důvodem poklesu bylo výrazné snížení krátkodobého majetku, přesněji šlo o pokles hodnoty bankovního účtu, pohledávek z obchodních vztahů a snížení hodnoty příjmů příštích období. Příjmy příštích období klesly, protože klesly příspěvky od nadací v příštím období. Nejzásadnějším důvodem poklesu je však snížení krátkodobého finančního majetku, z důvodu rekonstrukce. Krátkodobý finanční majetek klesl z 1 728 tisíc Kč na 449 tisíc Kč. Tento pokles je ve sledovaném období nejvýraznějším poklesem. V letech 2010 a 2011 je oproti ostatním rokům vysoký dlouhodobý majetek (662 tisíc Kč). V těchto letech organizace vlastnila montovatelnou nájezdovou rampu. Tato rampa se ale po změně právní formy v roce 2014 nestala součástí organizace a byla odepsána. Položka dlouhodobého majetku je tedy od roku 2014 nulová z důvodu odpisu rampy, a také protože ve zbytku let je majetek stejně vysoký jako jeho oprávky. Období mezi lety 2011 a 2012 zaznamenalo rostoucí tendenci. Celková aktiva vzrostla o 26,9 %. Důvodem byl nárůst drobného dlouhodobého majetku a bankovního účtu. Krátkodobý finanční majetek opět vzrostl na hodnotu 1 046 tisíc Kč. V roce 2013 si organizace i nadále udržela rostoucí tendenci celkové sumy aktiv. Vzrostla od roku 2012 o 19,61 %. Tento stav nastal díky nárůstu na bankovních účtech a na účtu příjmů příštích období. V tomto roce byla totiž pořádána benefiční akce na oslavu 10. výročí od založení organizace. Rok 2014 měl v porovnání s rokem 2013 tendenci klesající. Tato tendence ale není příliš výrazná. Od roku 2013 jde o pokles

o 6,44 %. Tento pokles byl zapříčiněn snížením dlouhodobého majetku celkem na nulu, přesněji šlo o snížení hodnot oprávek k samostatným movitým věcem a oprávek k drobnému hmotnému majetku. Tento pokles byl ale poměrně vyrovnán růstem krátkodobého majetku celkem na 1 569 tisíc Kč. Detailněji jde o nárůst hodnot na bankovních účtech, a z toho důvodu nebyl pokles tak výrazný. Roky 2015 i rok 2016 mají tendenci rostoucí. Mezi roky 2015 a 2016 došlo k nárůstu o 37,03 %. Důvodem je výrazná rostoucí tendence krátkodobého majetku. Tato tendence je způsobena stálým nárůstem hodnot na bankovním účtu, dále pak v roce 2015 pohledávkami z obchodních vztahů (160 tisíc Kč) a také nárokem na dotaci ze státního rozpočtu (84 tisíc Kč) a. V roce 2016 je tato tendence podpořena primárně vysokou sumou peněz na bankovním účtu (1 783 tisíc Kč), také pohledávkami z obchodních vztahů (205 tisíc Kč) a sekundárně poskytnutými provozními zálohami (54 tisíc Kč) a nároky na dotace ze státního rozpočtu (18 tisíc Kč).

V průběhu sledovaného období jsou nejvýraznější změny sledovány ve složce krátkodobý majetek, kde největší roli změn hraje bankovní účet. Organizace má v současnosti 2 typy účtů. Prvním typem jsou účty provozní, druhým typem jsou účty transparentní. Účty provozní vlastní organizace dva, a to účet společnosti a účet Komunitního centra. Účty transparentní má také dva, a to účet pro veřejnou sbírku a účet pro charitativní turnaj Beach Help Cup.

Tabulka 12 - Horizontální analýza aktiv v letech 2010-2016 (v Kč, v %)

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Aktiva celkem (v tis.)	2390	1111	1402	1677	1569	2074	2842
Aktiva celkem (v %)	100	-53,51	26,9	19,61	-6,44	32,18	37,03
Dlouhodobý majetek celkem (v tis.)	662	662	356	332	0	0	0
Dlouhodobý majetek celkem (v %)	100	0	-46,22	-6,74	-100	0	0
Samostatné movité věci (v tis.)	880	880	881	881	363	363	293
Samostatné movité věci (v %)	100	0	0,11	0	-58,79	0	-19,28
Drobný dlouhodobý majetek (v tis.)	10	10	317	347	536	409	415
Drobný dlouhodobý majetek (v %)	100	0	3070	9,46	54,46	-23,69	1,46
Oprávký k samostat. mov. věcem (v tis.)	-218	-218	-525	-549	-363	-363	-293
Oprávký k samostat. mov. věcem (v %)	100	0	-140,82	-4,57	33,87	0	19,28
Oprávký k drobném hmot. maj. (v tis.)	-10	-10	-317	-347	-536	-409	-415
Oprávký k drobném hmot. maj. (v %)	100	0	-3070	9,46	-54,46	23,69	-1,46
Krátkodobý majetek celkem (v tis.)	1728	449	1046	1345	1569	2074	2842
Krátkodobý majetek celkem (v %)	100	-74,01	132,96	28,58	16,65	32,18	37,02
Pohledávky (v tis.)	589	280	203	334	350	252	282
Pohledávky (v %)	100	-52,4	-27,5	64,53	4,79	-28	11,90
Krátkodobý finanční majetek (v tis.)	1030	143	819	957	1165	1786	2534
Krátkodobý finanční majetek (v %)	100	-86,11	472,72	16,84	21,73	53,3	41,99
Jiná aktiva (v tis.)	109	26	24	54	54	36	26
Jiná aktiva (v %)	100	-76,1	-7,69	125	0	-33,33	-27,77

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Horizontální analýza pasiv

V tabulce 13 je zobrazen vývoj položek pasiv v období mezi roky 2010-2016. Stejně jako v tabulce aktiv, i zde jsou vyčísleny pouze klíčové položky pasiv. Základem analýzy je celková suma pasiv, u které jsou sledovány změny hodnot složek vlastních a cizích zdrojů celkem. Složka vlastních zdrojů celkem zahrnuje:

- jmění celkem,
- výsledek hospodaření.

Ve složce cizích zdrojů jsou zahrnuty:

- krátkodobé závazky celkem,
- jiná pasiva.

Celková suma pasiv má stejnou kolísavou tendenci jako suma aktiv v předchozí tabulce. Rok 2011 byl rokem s nejnižší hodnotou sumy pasiv (1 111 tisíc Kč). V tomto roce oproti roku 2010 klesla suma pasiv o 53,5 %. Tento pokles je zapříčiněn poklesem cizích zdrojů, přesněji šlo o složku ostatních závazků. Hodnota této položky klesla z 841 tisíc Kč na 54 tisíc Kč. Do této položky organizace v současnosti eviduje například platby kartou, které nejsou ještě zaúčtované. Dále pak pokles zapříčinila i složka výdajů příštího období. Pokles v tomto roce je stejně jako u analýzy aktiv poklesem největším. V dalším roce nastal naopak nárůst hodnot celkových pasiv, a proto je mezi roky 2011 a 2012 tendence rostoucí. Nárůst mezi těmito roky byl o 26,19 %. Hodnota sumy pasiv vzrostla z 1 111 tisíc Kč na 1 402 tisíc Kč. Primárním důvodem tohoto nárůstu je položka výsledku hospodaření, který byl v roce 2011 minusový, avšak v roce 2012 vzrostl o 249,7 %, protože byl evidován nerozdělený zisk ve výši 177 tisíc Kč. Mezi roky 2012 a 2013 je tendence také rostoucí. Největší změna zde byla zaznamenána na položce vlastní zdroje celkem, a to opět na účtu nerozdělený zisk ve výši 597 tisíc Kč. V roce 2014 suma celkových pasiv nepatrně klesla, oproti předchozímu roku, přesně o 6,44 %. V tomto roce se oproti roku předchozímu nejvýznamněji měnily položky jmění celkem, protože byl založen rezervní fond ve výši 402 tisíc Kč. V roce 2015 celková pasiva vzrostla velmi výrazně, a to oproti roku předchozímu o 32,18 %. V tomto roce výrazně vzrostla položka výnosů příštího období (338 tisíc Kč). Tento stav je zapříčiněn předplatným za budoucí služby osobního asistenta a služby odlehčovací. V posledním roce zůstává tendence rostoucí. V porovnání s předchozím rokem, se nejvíce na rostoucí tendenci podílela opět

položka výnosů příštího období, která vzrostla na 898 tisíc Kč. Pasiva v roce 2016 stoupla z 2 074 tisíc Kč na 2 842 tisíc Kč. Jde tedy o nárůst o 37,02 %

V průběhu sledovaného období jsou největší změny sledovány v položce cizí zdroje celkem, přičemž největší změny byly pozorovány v položce jiná pasiva, do níž spadají právě výnosy příštího období.

Tabulka 13 - Horizontální analýza pasiv v letech 2010-2016 (v Kč, v %)

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Pasiva celkem (v tis.)	2390	1111	1402	1677	1569	2074	2842
Pasiva celkem (v %)	100	-53,51	26,19	19,61	-6,44	32,18	37,02
Vlastní zdroje celkem (v tis.)	627	493	678	1033	1025	1025	1317
Vlastní zdroje celkem (v %)	100	-21,37	37,53	52,35	-0,77	0	28,48
Jmění (v tis.)	665	664	80	80	402	1025	1026
Jmění (v %)	100	-6,65	-87,95	0	402,5	154,97	0,09
Výsledek hospodaření (v tis.)	-38	-171	598	953	623	0	291
Výsledek hospodaření (v %)	100	-350	249,7	59,36	-34,62	-100	291
Cizí zdroje celkem (v tis.)	1763	618	724	644	544	1049	1525
Cizí zdroje celkem (v %)	100	-64,94	17,15	11,04	-15,52	92,83	45,37
Krátkodobé závazky (v tis.)	1307	566	607	501	447	711	711
Krátkodobé závazky (v %)	100	-56,69	41	-17,46	-10,77	59,06	0
Jiná pasiva (v tis.)	456	52	317	143	97	338	898
Jiná pasiva (v %)	100	-88,59	509,61	-54,88	-32,16	248,45	165,68

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Horizontální analýza nákladů

Základní sledovanou položkou jsou náklady celkem, dále rozděleny na základní položky dle výkazu zisku a ztráty, které stejným způsobem dělí i sledovaná nezisková organizace.

Náklady celkem jsou složeny z následujících položek:

- spotřebované nákupy,
- služby celkem,
- osobní náklady celkem,
- daně a poplatky,
- ostatní náklady celkem,
- odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv,
- poskytnuté příspěvky.

Náklady celkem lze ve sledovaném období zhodnotit jako poměrně konstantní. Nejnižší hodnota nákladů celkem byla zjištěna v roce 2012 (5 233 tisíc Kč), kdy výrazně klesly osobní náklady celkem. Ty oproti roku 2011 klesly o 16,02 %. Nejvýraznější změna byla zaznamenána v položce mzdových nákladů. V roce 2011 činily mzdové náklady 3 708 tisíc Kč a v roce 2012 klesly na 3 192 tisíc Kč.

Nejvyšší náklady celkem byly hned v prvním sledovaném roce. Jejich hodnota byla 6 465 tisíc Kč. Nejvyšší položku tvořily osobní náklady (5 320 tisíc Kč), detailněji šlo o mzdové náklady (4 034 tisíc Kč), které jsou vysoké z důvodu velkého počtu pracovníků. Dále pak šlo o vysoké zákonné sociální pojištění (1 286 tisíc Kč), které je podmíněno vysokým počtem pracovníků.

Výraznější položkou během let je také položka ostatních nákladů. V této položce organizace eviduje například pojištění organizace a pojistky na její majetek nebo také poskytnuté dary a odpisy pohledávek. Nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2015 (185 tisíc Kč), kdy musela organizace odepsat pohledávku ve výši 100 tisíc Kč, která jim nebyla firmou vyplacena. Také v tomto roce poskytla dar ve výši 69 tisíc Kč.

Od roku 2010 do roku 2012 měly celkové náklady klesající tendenci. Mezi roky 2010 a 2011 klesly o 10,67 % a mezi roky 2011 a 2012 o 9,38 %. Klesání ve všech letech bylo zapříčiněno klesáním hodnot osobních nákladů celkem. Mezi roky 2012 a 2013 začala suma nákladů stoupat, přesněji o 7,94 %. Vzrostla z 5 233 tisíc Kč na 5 649 tisíc Kč. Od roku 2012 do konce sledovaného období je tendence už jen rostoucí. Mezi roky 2012 a 2016 je nárůst o 23,14 %. Tento fakt je způsoben růstem mzdových nákladů a zákonného sociálního pojištění.

Tabulka 14 - Horizontální analýza nákladů v letech 2010-2016 (v Kč, v %)

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Náklady celkem (v tis.)	6465	5775	5233	5649	5678	5910	6444
Náklady celkem (v %)	100	-10,67	-9,38	7,94	0,51	4,08	9,03
Spotřebované nákupy (v tis.)	206	173	200	290	466	323	579
Spotřebované nákupy (v %)	100	-16,01	15,6	45	60,68	-30,68	79,26
Služby (v tis.)	783	679	739	728	602	659	911
Služby (v %)	100	-7,83	8,83	-1,48	-17,3	9,46	38,23
Osob. náklady (v tis.)	5320	4881	4099	4566	4578	4739	4842
Osob. náklady (v %)	100	-8,25	-16,02	11,39	0,26	3,51	2,17
Daně a poplatky (v tis.)	0	1	0	0	4	1	3
Daně a poplatky (v %)	100	1	-100	0	4	-75	200
Ostatní náklady (v tis.)	61	35	121	38	25	185	106
Ostatní náklady (v %)	100	-42,62	245,71	-68,59	-34,21	640	-42,7
Poskytnuté příspěvky (v tis.)	0	6	5	3	3	3	3
Poskytnuté příspěvky (v %)	100	6	16,66	-40	0	0	0
Odpisy, prod. majetek, tvorba rezerv (v tis.)	95	0	69	24	0	0	0
Odpisy, prod. majetek, tvorba rezerv (v %)	100	-100	69	-65,21	-100	0	0

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Horizontální analýza výnosů

Základní položkou, která je v této tabulce sledována, jsou výnosy celkem. Výnosy celkem jsou složeny z následujících položek:

- tržby z prodeje služeb,
- ostatní výnosy celkem,
- přijaté příspěvky celkem,
- provozní dotace celkem,
- tržby za vlastní výrobky z vedlejší činnosti.

Celkovou sumu výnosů lze ve sledovaném období hodnotit jako relativně konstantní. Největší změnou je období mezi roky 2015 a 2016, kdy je viditelný nárůst o 13,95 %. Na tomto nárůstu z 5 910 tisíc Kč na 6 735 tisíc Kč se nejvíce podílelo zvýšení tržeb za vlastní

služby, neboť narostl počet hodin, během kterých byly služby prováděny. Také narostly provozní dotace. V tomto roce poskytlo velkou dotaci Hlavní město Praha (3 700 tisíc Kč).

Nejnižší hodnota výnosů byla zjištěna v roce 2011 (5 641 tisíc Kč). Tento stav byl zapříčiněn nejnižší hodnotou provozních dotací ze všech sledovaných let. Oproti roku 2016, kdy mají provozní dotace nejvyšší hodnotu, dostala organizace v roce 2011 výrazně nižší dotace od Prahy, Středočeského kraje i od Úřadu práce. Mezi roky 2011 a 2016 stouply výnosy z 5 641 tisíc Kč na 6 735 tisíc Kč, což je nárůst o 19,39 %.

Naopak nejvyšší hodnotu výnosů celkem má již zmíněný rok 2016. Primárně největší příčinou této vysoké hodnoty jsou právě provozní dotace, ale také jsou v tomto roce vysoké tržby z vedlejší činnosti. Výnosy z vedlejší činnosti v roce 2016 vzrostly tak výrazně, protože organizace mohla začít pronajímat zrekonstruované prostory. Vedlejší činnost v žádném ze sledovaných let nenarostla tak výrazně, dokonce je v některých letech nulová. Od roku 2010 do roku 2011 má suma výnosů celkem klesající tendenci. V tomto období klesla o 8,86 %. Tento fakt je v roce 2011 zapříčiněn nižšími provozními dotacemi (3 176 tisíc Kč). Tento stav lze ale vysvětlit tím, že v roce 2010 byly příspěvky od nadací účtovány do provozních dotací, což navýšilo sumu právě provozních dotací. V roce 2012 suma výnosů nepatrně stoupla o 0,23 %. Malý nárůst je z důvodu nízkých finančních darů od fyzických osob (23 tisíc Kč) a nízkých nadačních příspěvků (494 tisíc Kč).

Od roku 2012 do roku 2016 lze vidět tendenci rostoucí, do které ale nespadá rok 2015, kdy jsou sice poměrně vysoké provozní dotace (4 204 tisíc Kč), ale skoro všechny další položky jsou oproti ostatním rokům 2012-2016 nižší.

Změna mezi prvním rokem 2010 (6 190 tisíc Kč) a posledním sledovaným rokem 2016 (6 735 tisíc Kč) je nárůst o skoro 8,80 %.

Tabulka 15 - Horizontální analýza výnosů v letech 2010-2016 (v Kč, v %)

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Výnosy celkem (v tis.)	6190	5641	5654	6005	6301	5910	6735
Výnosy celkem (v %)	100	-8,86	0,23	6,2	4,92	-6,19	13,95
Tržby z prodeje služeb (v tis.)	1322	1440	1515	1512	1661	1397	1544
Tržby z prodeje služeb (v %)	100	8,92	5,2	-0,2	9,85	-15,89	10,52
Ostatní výnosy (v tis.)	0	11	15	3	4	0	2
Ostatní výnosy (v %)	100	11	36,36	-80	33,33	-100	2
Přijaté příspěvky (v tis.)	557	1014	523	984	983	309	428
Přijaté příspěvky (v %)	100	82,04	-48,42	88,14	-0,1	-68,56	38,51
Provozní dotace (v tis.)	4311	3176	3601	3506	3650	4204	4761
Provozní dotace (v %)	100	-26,32	13,38	-2,63	4,1	15,17	13,24

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Horizontální analýza výsledku hospodaření

Výsledek hospodaření je obsažen v položce vlastních zdrojů financování. Ve většině sledovaných let se pohyboval v kladných číslech. Výjimku tvořily roky 2010 a 2011, kdy výsledek hospodaření vyšel záporný. Tento stav je dán vyššími náklady než výnosy. Výnosy oproti roku 2012 nejsou nijak výrazně nižší, v roce 2010 jsou dokonce vyšší než v roce 2012. V těchto letech jsou ale velmi vysoké osobní náklady celkem. Přičemž položkou, které má na tomto stavu největší vliv jsou mzdové náklady. V roce 2010, kdy byly mzdové náklady nejvyšší bylo v organizaci zaměstnáno více pracovníků, a hlavně byl zaměstnán fundraiser, který se organizaci nevyplatil. V roce 2010 dosáhla suma nákladů 6 465 tisíc Kč a výnosy dosáhly hodnoty 6 190 tisíc Kč. V roce 2011 činily náklady 5 775 tisíc Kč a výnosy činily 5 631 tisíc Kč. V roce 2012 došlo k výraznému nárůstu výsledku hospodaření oproti předchozím rokům. Zvýšil se o 214,17 %. V tomto roce velmi výrazně přesahovaly výnosy náklady. V letech 2013, 2014 a 2016 byl výsledek hospodaření kladný, jen v roce 2015 byl nulový. V tomto roce se totiž náklady rovnaly výnosům. Mezi roky 2015 a 2016 opět vzrostl, a to o 291 %.

Tabulka 16 - Horizontální analýza výsledku hospodaření v letech 2010-2016 (v Kč, v %)

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
VH před zdaněním (v tis.)	-275	-134	421	356	623	0	291
VH před zdaněním (v %)	100	51,27	214,17	-15,43	75	-100	291
VH po zdanění (v tis.)	-275	-134	421	356	623	0	291
VH po zdanění (v %)	100	51,27	214,17	-15,43	75	-100	291

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

5.2 Analýza poměrových ukazatelů

K rozboru hospodaření organizace jsou níže vypočítány vybrané ukazatele likvidity, rentability, financování, aktivity a autarkie.

5.2.1 Ukazatele likvidity

Okamžitá likvidita

Ukazatel okamžité likvidity vyjadřuje schopnost organizace hradit své krátkodobé závazky. (Růčková, 2011) Pohotové platební prostředky jsou tvořeny položkou krátkodobého finančního majetku. Tento majetek je v organizaci dále dělen na peníze v hotovosti a peníze na bankovních účtech, přičemž peníze na bankovních účtech tvoří větší část krátkodobého finančního majetku. Krátkodobé dluhy tvoří krátkodobé závazky organizace.

Nejnižší hodnota tohoto ukazatele vyšla v roce 2011. Ukazatel v tomto roce měl hodnotu 0,3. V tomto roce jsou totiž oproti ostatním sledovaným rokům výrazně nižší položky krátkodobého finančního majetku, mají hodnotu jen 143 tisíc Kč. V tomto roce vykazovala organizace velmi nízkou hodnotu peněz na bankovním účtu (124 tisíc Kč) a peněz v hotovosti (19 tisíc Kč). Tento stav je dán rekonstrukcí prostor v Centru Filipovka. Naopak nejvyšší vyšel ukazatel okamžité likvidity v roce 2016, kdy byl velmi vysoký krátkodobý finanční majetek (2 436 tisíc Kč). Ukazatel v tomto roce dosáhl hodnoty 3,57. V tomto roce organizace získala dary na pořádání charitativního Beach Help Cupu. V roce

2016 také získala vysoké provozní dotace od Hlavního města Prahy (3 548 000 Kč) a od Středočeského kraje (233 900 Kč).

Ve sledovaném období byl krátkodobý finanční majetek vždy vyšší než krátkodobé závazky, kromě roku 2011, kdy tomu bylo naopak.

Ve všech sledovaných letech, kromě roku 2011, byly částky na běžném účtu vyšší než částky krátkodobých závazků, kupříkladu závazků za zaměstnanci nebo závazků za dodavateli. Růčková (2011) označuje jako dolní a kritickou hranici tohoto ukazatele 0,2. Této hranici se nejvíce přiblížil rok 2011 s hodnotou 0,3, který byl tedy nejkritičtější. Všechny ostatní roky se kritické hodnotě nijak neblíží. V ostatních letech byla tedy organizace schopnější hradit své krátkodobé závazky.

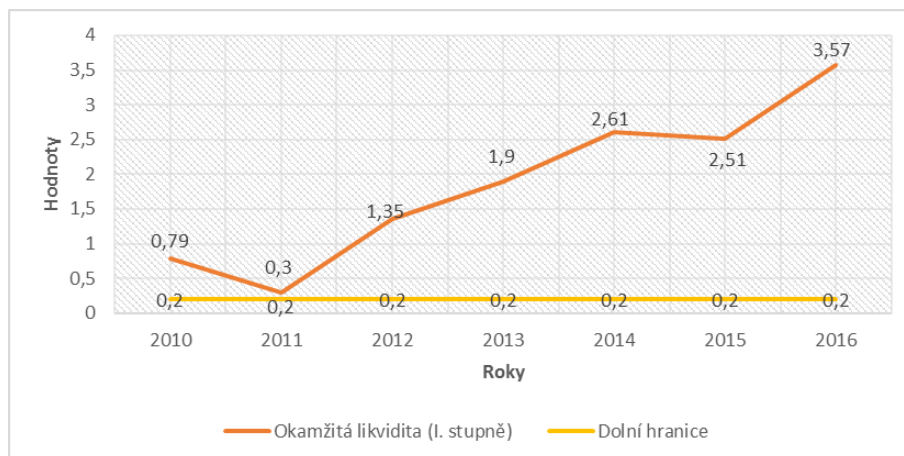
Tabulka 17 - Okamžitá likvidita v letech 2010-2016

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Pohotovému platební prostředky (v tis.)	1 030	143	819	957	1 165	1 786	2 534
Dluhy s okamžitou splatností (v tis.)	1 307	566	607	505	447	711	711
Okamžitá likvidita (I. stupně)	0,79	0,3	1,35	1,9	2,61	2,51	3,57

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Z grafu 5 je zřejmé, že okamžitá likvidita má rostoucí tendenci, kromě období mezi roky 2010 a 2011, kdy klesala a nejvíce se přiblížila dolní kritické hranici. Pokles byl zaznamenán také mezi roky 2014 a 2015, ale výsledné hodnoty těchto let jsou stále vysoké.

Graf 5 - Vývoj okamžité likvidity v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 17

Pohotová likvidita

Dle Kraftové (2003) je ideální hodnota tohoto ukazatele okolo 1. Růčková (2011) uvádí hodnotu stejnou. Součástí tohoto vzorce je krátkodobý finanční majetek a pohledávky bez zásob v čitateli, avšak nezisková organizace Hornomlýnská, o. p. s. žádné zásoby během sledovaného období nevlastnila. Organizace zásoby neúčtuje, neboť vše účtuje do spotřeby, pro jejich činnost není třeba zásoby vytvářet. Ve sledovaném období se doporučené hodnotě blíží pouze rok 2010. V tomto roce dosáhla organizace hodnoty 1,24. V roce 2011 dosáhla hodnoty nižší, a to 0,7, která se k doporučené hodnotě ale blíží. V roce 2012 byla zjištěna hodnota 1,68, která by se také mohla označit jako poměrně optimální. V ostatních sledovaných letech je hodnota vyšší než 2. V letech 2014 a 2016 je hodnota vyšší než 3, protože jsou výrazně vyšší oběžná aktiva než krátkodobé dluhy. V roce 2014 činila oběžná aktiva 1 165 tisíc Kč a v roce 2016 měla hodnotu 2 816 tisíc Kč. V roce 2016 byla velmi vysoká položka peněžních prostředků na účtu (1 783 tisíc Kč). V roce 2014 tento stav není dán výrazně vyššími oběžnými aktivy, ale v tomto roce byly nejnižší krátkodobé dluhy, protože závazky z obchodních vztahů činily jen 17 tisíc Kč. V roce 2016 jsou oproti roku 2015 nižší závazky vůči zaměstnancům (231 tisíc Kč) a přijaté zálohy (104 tisíc Kč). Nejbližší hodnota byla zjištěna v roce 2010, kdy na 1 Kč připadlo 1,24 Kč krátkodobých dluhů. Lze tedy tvrdit, že ve všech letech je organizace solventní.

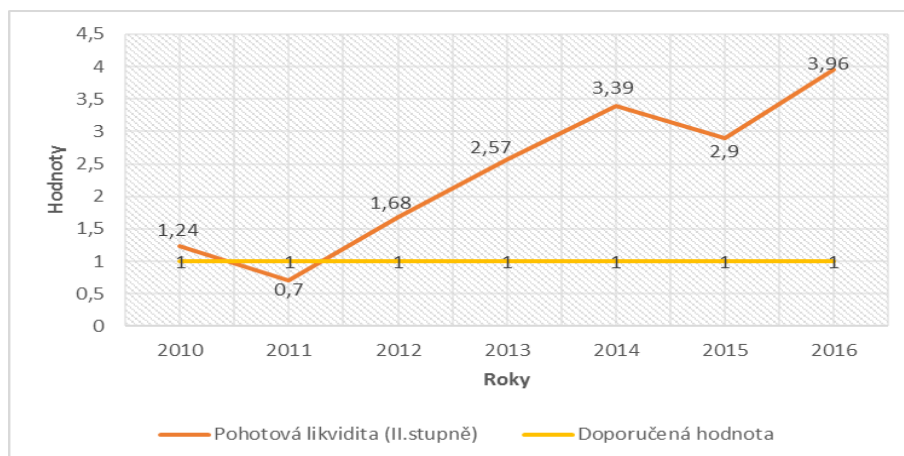
Tabulka 18 - Pohotová likvidita v letech 2010-2016

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Oběžná aktiva - zásoby (v tis.)	1 619	423	1 022	1 291	1 165	2 038	2 816
Krátkodobé dluhy (v tis.)	1 307	566	607	505	447	711	711
Pohotová likvidita (II. stupně)	1,24	0,7	1,68	2,57	3,39	2,9	3,96

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Graf 6 ukazuje převážně rostoucí vývoj ukazatele pohotové likvidity. Jediný pokles pod doporučenou hodnotu nastal v roce 2011.

Graf 6 - Vývoj pohotovové likvidity v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 18

Běžná likvidita

Růčková (2011) uvádí jako doporučenou hodnotu 1,5-2. Vzhledem k tomu, že tato organizace nevlastní žádné zásoby, nebylo tedy možné navýšit hodnotu. V čitateli by se tedy nacházel krátkodobý finanční majetek, pohledávky a zásoby. Zásoby ale organizace nemá, neboť je ke své činnosti nepotřebuje. Z toho důvodu bude hodnota čitatele stejná jako v pohotovové likviditě.

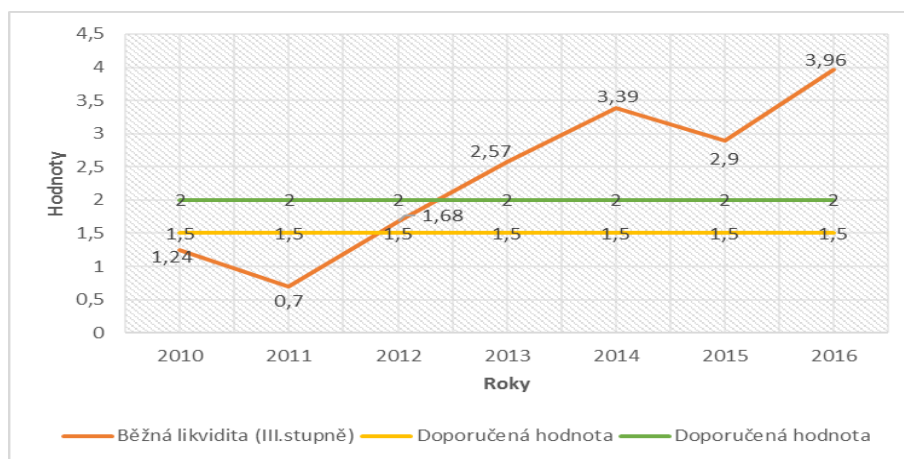
K doporučené hodnotě se nejvíce blíží roky 2012 a 2013. V roce 2012 ukazatel běžné likvidity dosáhl hodnoty 1,68 a v roce 2013 hodnoty 2,57. Nejhorší hodnota byla opět zaznamenána v roce 2011, kdy se zjištěná hodnota od doporučené hodnoty liší o 0,8. V tomto roce byl velmi nízký krátkodobý finanční majetek z důvodu rekonstrukce prostor organizace. Dosáhl hodnoty 143 tisíc Kč. Nejvyšší hodnota byla zjištěna u roku 2016, a to 3,96. V tomto roce byla velmi vysoká oběžná aktiva (2 816 tisíc Kč). Příčinou tohoto stavu je vysoká hodnota krátkodobých finančních prostředků, které činily 2 534 tisíc Kč. Dle získaných výsledků lze říci, že organizace je ve většině let sledovaného období schopná uhradit závazky vůči dodavatelům v okamžiku jejich splatnosti. Čím vyšší je hodnota ukazatele, tím vyšší je zachování platební schopnosti podniku. (Růčková, 2011)

Tabulka 19 - Běžná likvidita v letech 2010-2016

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Oběžná aktiva (v tis.)	1 619	423	1 022	1 291	1 165	2 038	2 816
Krátkodobé dluhy (v tis.)	1 307	566	607	505	447	711	711
Běžná likvidita (III. stupně)	1,24	0,7	1,68	2,57	3,39	2,9	3,96

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

V následujícím grafu je možné vidět ve většině let rostoucí tendenci ukazatele běžné likvidity. Doporučené hodnotě 1,5-2 se přiblížil ukazatel jen v roce 2012. Ve dvou letech (2010 a 2011) vyšel ukazatel nižší, než je doporučená hodnota, ve všech ostatních letech jsou hodnoty vyšší než doporučená hodnota.

Graf 7 - Vývoj běžné likvidity v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 19

5.2.2 Ukazatele financování

Ukazatel zadluženosti (míra věřitelného rizika)

Tento ukazatel vyjadřuje využití cizích zdrojů v organizaci. Cizí zdroje jsou v poměru k celkovým aktivům. Obecně lze říci, že čím vyšší hodnota tohoto ukazatele vyjde, tím více je závislý na cizích zdrojích. Dle Sedláčka (2007) by doporučená hodnota neměla přesáhnout 50 %. Ve sledovaných letech byla tato hodnota výrazněji přesažena v roce 2010, kdy dosáhla 73,77 %. Důvodem byly vysoké cizí zdroje. V tomto roce byly velmi vysoké ostatní závazky (841 tisíc Kč), výdaje příštích období (425 tisíc Kč) a také byly vysoké závazky vůči zaměstnancům (311 tisíc Kč). V letech 2011, 2015 a 2016

organizace také přesáhla maximální hodnotu ukazatele zadluženosti. Přesahy sice nejsou výrazné, ale s ohledem na maximální hodnotu ji převyšují a organizace byla tedy v těchto letech více závislá na cizích zdrojích. V roce 2011 se jedná o přesah o 5,63 %, v roce 2015 o 0,58 % a v roce 2016 o 3,7 %. Naopak nejlepšího výsledku dosáhla organizace v roce 2014, kdy byla výsledná hodnota nejnižší (34,67 %). Rok 2013 lze hodnotit také velmi kladně, neboť byl zjištěn výsledek 38,4 % zadluženosti. V obou těchto letech byly v přijatelném poměru cizí zdroje ku celkovým aktivům. Cizí zdroje byly v roce 2013 644 tisíc Kč a v roce 2014 jen 544 tisíc Kč. Důvodem je nízká hodnota výnosů příštího období v obou letech. V letech 2013 a 2014 lze tedy tvrdit, že byla organizace závislá na cizích zdrojích jen v malém měřítku, a že v těchto letech kryla organizace svůj firemní majetek cizími zdroje v přijatelné míře.

Ve výsledku lze ale říci, že společnost využívá cizí zdroje nestabilně a jejich podíl se často mění.

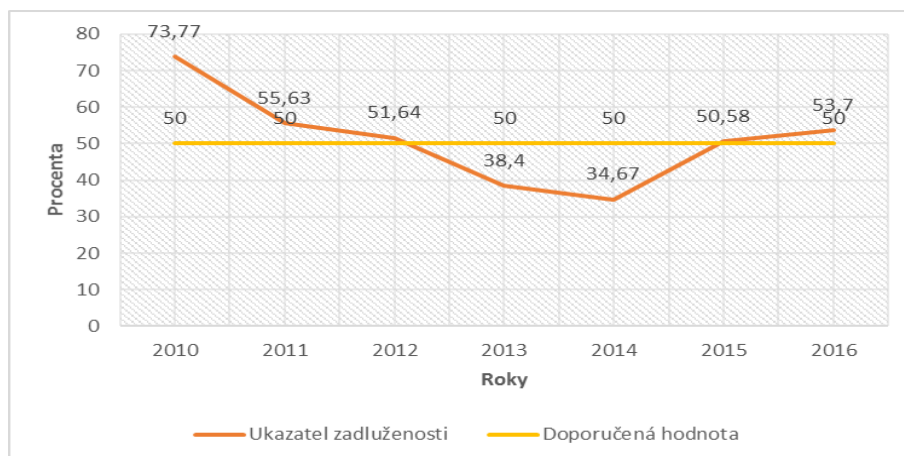
Tabulka 20 - Míra ukazatele zadluženosti v letech 2010-2016

Rok	31.2.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Cizí zdroje (v tis.)	1 763	618	724	644	544	1 049	1 525
Celková aktiva (v tis.)	2 390	1 111	1 402	1 677	1 569	2 074	2 842
Ukazatel zadluženosti v (%)	73,77	55,63	51,64	38,4	34,67	50,58	53,7

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Z následujícího grafu je zřejmé, že ukazatel zadluženosti se vyvíjí poměrně nestabilně. Optimálních hodnot bylo dosaženo jen v letech 2013 a 2014, kdy klesly zjištěné hodnoty pod hodnoty maximální doporučené.

Graf 8 - Vývoj ukazatele zadluženosti v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 20

Ukazatel samofinancování (míra finanční nezávislosti)

Tento ukazatel je doplňkovým ukazatelem ukazatele předchozího. Ve výsledku by měly tyto dva ukazatele dát dohromady hodnotu 1. Dle Růčkové (2011) je doporučená hodnota minimálně 50 %.

Minimální hodnotu 50 % přesáhly jen hodnoty v letech 2013 (61,6 %) a 2014 (65,33 %). V obou těchto letech byly vlastní zdroje v neoptimálnějším poměru vůči celkovým aktivům. Vlastní zdroje jsou v těchto letech skoro nejvyšší. V roce 2013 byl příčinou optimálního výsledku nerozdělený zisk v hodnotě 597 tisíc Kč a v roce 2014 založení rezervního fondu v hodnotě 402 tisíc Kč. Nejhůř je hodnocen rok 2010, který od doporučené hodnoty klesl o 23,77 %. V tomto roce byly druhé nejnižší vlastní zdroje ze sledovaného období (627 tisíc Kč), protože byl mínusový výsledek hospodaření (-275 tisíc Kč), ale byla vysoká celková aktiva (2 390 tisíc Kč), protože organizace vlastnila samostatné movité věci v hodnotě 880 tisíc Kč a vysokou částku peněz na bankovním účtu (1 000 tisíc Kč). Dalším slabým rokem je rok 2011, hodnota tohoto roku se od doporučené hodnoty liší o 5,63 %. V tomto roce byly nejnižší vlastní zdroje, ale výsledek nebyl tak nevyhovující jako v roce 2010, z důvodu nižších celkových aktiv. V roce 2011 bylo jmění celkem výrazně sníženo o účet výsledku hospodaření (-134 tisíc Kč) a o neuhrazenou ztrátu minulých let (-37 tisíc Kč). Roky 2012, 2015 a 2016 lze hodnotit jako konstantní. Navíc jejich pokles není oproti doporučené hodnotě nijak výrazný.

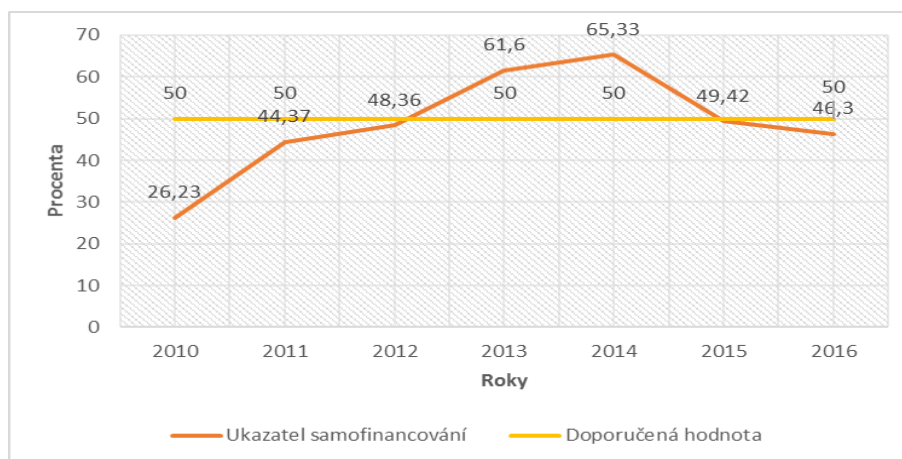
Tabulka 21 - Míra ukazatele samofinancování v letech 2010-2016

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Vlastní zdroje (v tis.)	627	493	678	1 033	1 025	1 025	1 317
Celková aktiva (v tis.)	2 390	1 111	1 402	1 677	1 569	2 074	2 842
Ukazatel samofinancování v (%)	26,23	44,37	48,36	61,6	65,33	49,42	46,3

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Dle grafu 13 je zřejmé, že optimálních hodnot vyšších než 50 % bylo dosaženo jen v letech 2013 a 2014. Roky 2012 a 2015 se doporučené hodnotě přibližují.

Graf 9 - Vývoj ukazatele samofinancování v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 21

5.2.3 Ukazatele aktivity

Doba obratu pohledávek

Tento ukazatel vyjadřuje, jak dlouho je držen majetek podniku ve formě pohledávek. (Febmat, 2016)

Růčková (2011) uvádí jako doporučovanou hodnotu běžnou dobu splatnosti faktur. Avšak čím nižší hodnota, tím lepší.

Tabulka 22 - Doba obratu pohledávek v letech 2010-2016

Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Pohledávky (v tis.)	589	280	203	334	350	252	282
Tržby (v tis.)	1 322	1 430	1 515	1 512	1 661	1 396	1 409
Doba obratu pohledávek (ve dnech)	160,39	70,49	48,24	79,52	75,86	64,99	72,05

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Nejvyšší počet dní, splacení pohledávek byl v roce 2010. V tomto roce byla doba obratu nejvyšší. Šlo o 160,39 dnů. Tento stav znamená výrazné nedodržování obchodně-úvěrové politiky. (Růčková, 2011) Tento stav lze zdůvodnit vysokou částkou pohledávek (589 tisíc Kč). Nejvíce se na této vysoké hodnotě podílela položka poskytnuté zálohy (412 tisíc Kč) a položka pohledávky u odběratelů služeb (147 tisíc Kč). Takovému výše dnů již nebylo během sledovaného období dosaženo. Naopak nejnižší počet dnů nastal v roce 2012 (48,24 dnů), kdy byla velmi nízká výše pohledávek. V roce 2012 jsou totiž celkové pohledávky tvořeny jen položkou pohledávek z obchodních vztahů (203 tisíc Kč). V letech 2011, 2013, 2014 a 2016 se počet dní pohyboval v průměru 74,48 dnů. Od roku 2014 se doba obratu pohledávek zmenšovala až na 64,99 dnů. Vzhledem k tomu, že cíl je dosáhnout co nejmenšího počtu dnů, nejlépe tedy vychází rok 2012, kdy organizace získala své pohledávky během 48,24 dnů.

Doba obratu závazků

Ukazatel obratu závazků udává, za jak dlouho je organizace schopná uhradit své závazky od doby nákupu. (Knápková, a další, 2013)

Růčková (2011) tento ukazatel hodnotí kladně pokud je co nejnižší.

Tabulka 23 - Doba obratu závazků v letech 2010-2016

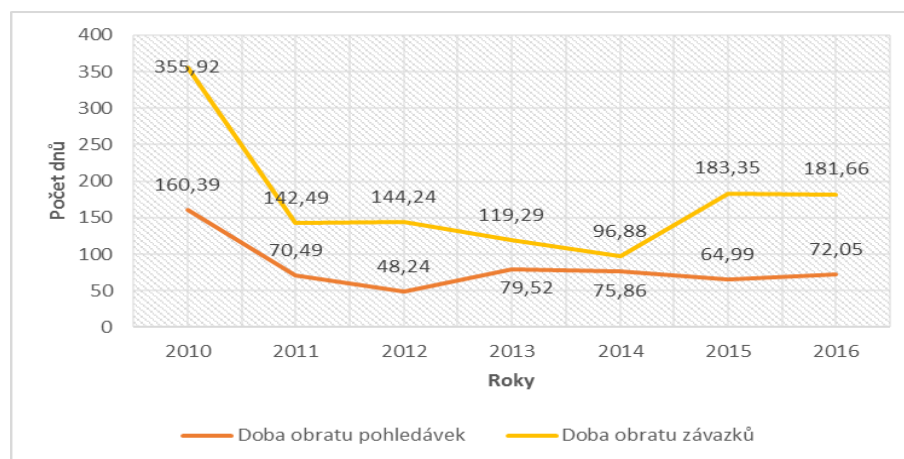
Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Závazky (v tis.)	1 307	566	607	501	447	711	711
Tržby (v tis.)	1 322	1 430	1 515	1 512	1 661	1 396	1 409
Doba obratu závazků (ve dnech)	355,92	142,49	144,24	119,29	96,88	183,35	181,66

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Doba obratu závazků byla nejvyšší v roce 2010 (355,92 dnů). V tomto roce byly oproti ostatním rokům závazky vysoké. Jejich nejvyšší položkou byly ostatní závazky (841 tisíc Kč) a závazky k zaměstnancům (311 tisíc Kč). Nejnižší hodnota byla v roce 2014, kdy byla zjištěna hodnota 96,88 dnů. V tomto roce byly závazky nejnižší. K tomuto stavu přispěly nulové ostatní závazky, do kterých dříve organizace účtovala vyšší pojištění za montovatelnou rampu, které v tomto roce již hradit nemusela. Druhá nejnižší hodnota vyšla v roce 2013 (144,24 dnů), avšak obě tyto nejnižší hodnoty jsou výrazně vyšší než délka splatnosti faktur. V letech 2011 a 2012 vychází doba obratu závazků v průměru

na 143 dnů. V letech 2015 a 2016 mají hodnoty klesající tendenci, ale i přes to jsou velmi vysoké. Ve všech sledovaných letech doba obratu závazků výrazně převyšuje dobu obratu pohledávek, což je optimální, neboť není narušena rovnováha ve firmě. (Růčková, 2011)

Graf 10 - Vývoj obratu pohledávek a závazků v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulek 22 a 23

S ohledem na doporučené hodnoty, které mají být co nejnižší, tak tohoto kritéria v rámci doby obratu pohledávek dosahoval rok 2012. V rámci doby obratu závazků tohoto kritéria dosáhl rok 2014.

5.2.4 Ukazatel autarkie

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

Autarkie vyjadřuje míru soběstačnosti organizace.

Tabulka 24 - Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů v letech 2010-2016

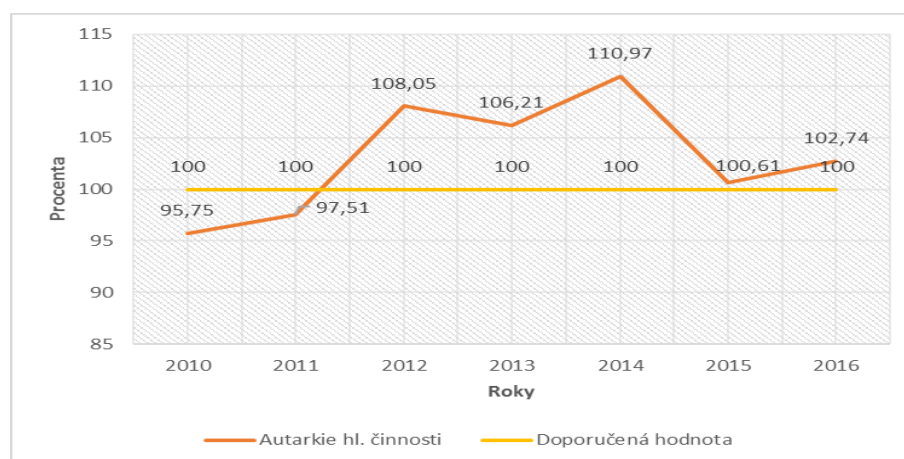
Rok	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Výnosy hlavní činnosti (v tis.)	6 190	5 631	5 654	5 998	6 301	5 909	6 600
Náklady hlavní činnosti (v tis.)	6 465	5 775	5 233	5 649	5 678	5 873	6 424
Autarkie hl. činnosti (v %)	95,75	97,51	108,05	106,21	110,97	100,61	102,74

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Ukazatel autarkie hlavní činnosti ukazuje schopnost organizace pokrýt náklady hlavní činnosti výnosy z hlavní činnosti. Výsledné hodnoty jsou porovnávány s doporučenou hodnotou 100 % (Kraftová, 2003). Téměř ve všech letech jsou výsledné hodnoty vyšší než 100 %. V letech 2010 a 2011 sice hodnoty klesly pod 100 %, ale ne

nijak výrazně. V letech 2010 a 2011 totiž náklady hlavní činnosti převyšovaly výnosy hlavní činnosti. V roce 2010 o 275 tisíc Kč a v roce 2011 o 144 tisíc Kč. V roce 2010 klesla hodnota na 95,75 % a v roce 2011 na 97,51 %. Lze ale tvrdit, že se doporučené hodnotě blíží. Nejvyšší hodnotu organizace vykázala v roce 2014 (110,97 %), kdy byly vysoké výnosy a nízké náklady. Dále pak rok 2012 (108,05 %) je hodnocen jako velmi optimální. Všechny hodnoty, které jsou hodnotě 100 % nejbližší (2011, 2015, 2016) mají nejmenší rozdíly mezi náklady a výnosy. Kromě let 2010 a 2011 je zřejmé, že je organizace soběstačná, a že je schopná pokrývat náklady výnosy.

Graf 11 - Vývoj autarkie hlavní činnosti v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 24

Graf 15 vypovídá o vývoji autarkie hlavní činnosti na bázi nákladů a výnosů. S ohledem na doporučenou hodnotu 100 % je zřejmé, že těchto hodnot organizace dosahovala ve všech letech, kromě let 2010 a 2011, kdy zjištěné hodnoty sice klesly pod hodnotu doporučenou, pokles ale nebyl nijak výrazný.

Autarkie vedlejší činnosti na bázi výnosů a nákladů

Organizace vykazovala vedlejší činnost v letech 2011, 2013, 2015 a 2016. V letech 2011 a 2013 ale nevykazovala žádné náklady z vedlejší činnosti, z tohoto důvodu nelze ukazatel autarkie vedlejší činnosti ve zmíněných letech vypočítat. V letech 2015 a 2016 lze pozorovat velmi nepředvídatelný a nevyrovnaný vývoj. Doporučenou hodnotou tohoto ukazatele jsou hodnoty rovnající se nebo vyšší než 100 %. (Kraftová, 2003) V roce 2015 evidovala organizace vysoké náklady z vedlejší činnosti. Důvodem byla rekonstrukce prostor Filipovka, kde pak v roce 2016 po rekonstrukci mohla organizace provozovat svou vedlejší činnost. Kupříkladu pronajímat zrekonstruované prostory jiným organizacím, pro

konání různých menších konferencí nebo školení. Výnosy v roce 2016 dosáhly částky 135 tisíc Kč, které plynou právě z pronájmů prostor.

V porovnání s doporučenou hodnotou je soběstačnost vedlejší činnosti organizace v roce 2015 (2,7 %) naprosto nedostačující. Naopak tomu je v roce 2016 (675 %), kdy je doporučenou hodnota přesáhnuta několikanásobně. Vedlejší činnost byla tedy soběstačná jen v roce 2016, neboť její náklady byly pokryty výnosy.

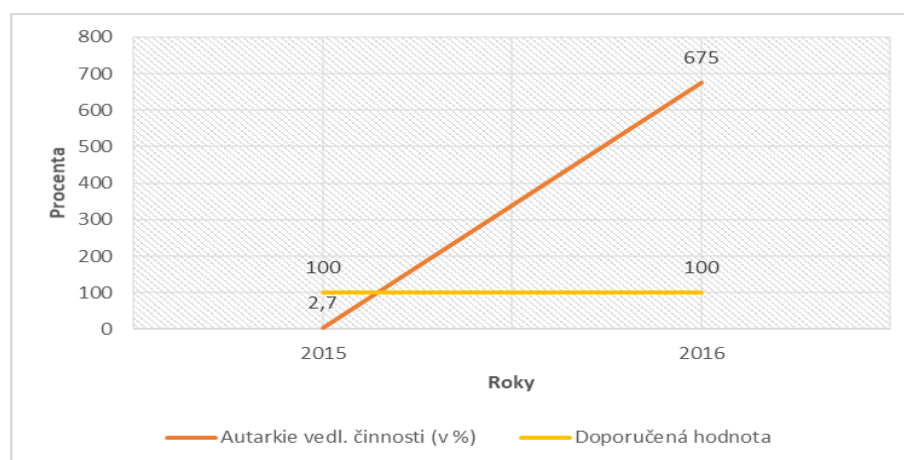
Tabulka 25 - Autarkie vedlejší činnosti na bázi výnosů a nákladů v letech 2011, 2013, 2015 a 2016

Rok	31.12.2011	31.12.2013	31.12.2015	31.12.2016
Výnosy vedlejší činnosti (v tis.)	10	7	1	135
Náklady vedlejší činnosti (v tis.)	0	0	37	20
Autarkie vedl. činnosti (v %)	x	x	2,7	675

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Následující graf 16 zobrazuje pouze roky 2015 a 2016, kdy šla zjistit autarkie vedlejší činnosti. Je zřejmé že tendence autarkie je rostoucí, avšak poměrně nevyváženě. Rok 2015 absolutně nedosahuje doporučené hodnoty, zatímco hodnota v roce 2016 je několikrát vyšší než hodnota doporučená.

Graf 12 - Vývoj autarkie vedlejší činnosti v letech 2011, 2013, 2015 a 2016

Zdroj: vlastní úprava na základě Tabulky 25

6 Závěr a doporučení

Zvolená nezisková organizace Hornomlýnská, o. p. s. je financována především z veřejných zdrojů prostřednictvím provozních dotací. V období let 2010-2016 tvořily tyto dotace v průměru 64 % ze sumy výnosů. Nejvýznamnějším poskytovatelem provozních dotací je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Organizace musí každoročně o dotaci od této instituce žádat, ale zatím se nestalo, že by dotaci nezískala.

Dalším podstatným finančním zdrojem jsou přijaté příspěvky. Ty v průběhu sledovaných let tvořily v průměru 11,4 %. Tyto příspěvky jsou získávány od právnických nebo fyzických osob, zejména pak od nadací. Příspěvky od nadací v rozmezí let 2011-2016 tvořily 78,86 % z celkových přijatých příspěvků. V roce 2010 byly příspěvky od nadací zaúčtovány do provozních dotací, proto nejsou zmíněny ve výše vypsáném rozmezí let.

Výsledky vertikální analýzy ukazují na vyšší podíl krátkodobého majetku než majetku dlouhodobého. Krátkodobý majetek tvořil v průměru 81,07 %, zatímco dlouhodobý majetek tvořil v průměru 18,93 %. Jedinou výjimkou je rok 2011, kdy se na aktivech celkem podílel vyšší mírou dlouhodobý majetek a to z 59,99 % (662 tisíc Kč). Největší vliv na vysokou hodnotu krátkodobého majetku měla položka krátkodobého finančního majetku, přesněji řečeno položka peníze na bankovním účtu. Výjimku tvoří zmíněný rok 2011, kdy proběhla v organizaci rekonstrukce, krátkodobý finanční majetek se snížil na 40,41 % (449 tisíc Kč) a větší procento aktiv tedy tvořil dlouhodobý majetek. Suma dlouhodobého majetku se po odepsání montovatelné rampy v roce 2014 snížila na nulu až do konce sledovaného období. Nejvyšší podíl na sumě pasiv měly ve většině let cizí zdroje, které v průměru tvořily 51,19 %. Výjimku tvořily roky 2013 a 2014, kdy se z větší míry na sumě pasiv podílely vlastní zdroje. V roce 2013 tento stav zapříčinil nerozdělený zisk. V roce 2014 byl založen rezervní fond v hodnotě 402 tisíc Kč, který byl v tomto roce jedinou položkou, jež tvořila vlastní zdroje. Celková pasiva byla v průměru tvořena z 48,81 % ze zdrojů vlastních. Lze konstatovat, že mezi vlastními a cizími zdroji není v průměru nepoměr. Vertikální analýza výkazu zisku a ztráty poukazuje na to, že nejvyšší podíl sumy nákladů tvořily osobní náklady v průměru z 80,27 %. Další významnou položkou byla položka služeb, která se pohybovala v rozmezí 602-783 tisíc Kč. Nejnižší položku naopak zaujímal položka daní a poplatků, tvořená v průměru z 0,03 %. Vybraná nezisková organizace daně ve sledovaném období neplatila, protože uplatnila snížení základu daně dle zákona o daních z příjmu. Vertikální analýza výnosů prokázala

největší zastoupení provozních dotací z veřejných zdrojů (63,99 %). Další významnou položkou je položka tržby z prodeje služeb. Hodnoty této položky se v průměru pohybovaly mezi 21,4-26,8 %, což v absolutním vyjádření činilo rozmezí mezi 1 396-1 661 tisíci Kč. Položku těchto služeb tvořily tržby ze služby osobního asistenta a služby odlehčovací. Naopak nejmenší zastoupení na podílu celkových výnosů tvořila položka ostatních výnosů (0,09 %).

Z výsledků horizontální analýzy je zřejmé že hodnota celkových aktiv má proměnlivou tendenci. Ve třech letech – 2010, 2015 a 2016 vzrostla hodnota aktiv nad 2 000 tisíc Kč. Tento stav zapříčinily hodnoty krátkodobého finančního majetku a pohledávek. Ve všech zmíněných letech byla vysoká suma peněz na bankovním účtu. V ostatních letech – 2011, 2012, 2013 a 2014 se pohybovala hodnota aktiv v průměru okolo 1 439,75 tisíc Kč. Dlouhodobý majetek má tendenci klesající, z důvodu odepisování výše zmíněné montovatelné rampy. Od roku 2010 klesl o 100 % a až do konce sledovaného období nevykazuje žádnou hodnotu. Krátkodobý majetek je ve sledovaném období nestálý. Jako nestálou lze hodnotit i sumu pasiv. Vlastní zdroje jsou proměnlivé. Nejnižší byly v roce 2011, protože byla v tomto roce vysoká minusová hodnota výsledku hospodaření. Od roku 2013 do roku 2016 mají ve většině let spíše rostoucí tendenci. Cizí zdroje jsou také nestálé, protože se mění položka závazků za zaměstnanci. Náklady celkem tvořily služby, osobní náklady, daně a poplatky, ostatní náklady, poskytnuté příspěvky a poslední položka odpisů, prodaného majetku a tvorby rezerv. Na nárůstech hodnot se nejvíce podílela položka osobních nákladů. Struktura sumy výnosů zahrnuje tržby z prodeje služeb, ostatní výnosy, přijaté příspěvky a provozní dotace. Vývoj hodnoty výnosů není během sledovaného období nijak stabilní. Výsledek hospodaření organizace nedání, z toho důvodu byl stejný jako výsledek před zdaněním. Ve většině sledovaných let byl výsledek hospodaření kladný. Výjimku tvořily roky 2010 a 2011. V těchto letech náklady převýšily výnosy.

S ohledem na poměrové ukazatele finanční analýzy je z výsledných hodnot okamžité likvidity zřejmé, že se organizace kritické hodnotě 0,2 výrazně přiblížila jen v roce 2011. V tomto roce organizace dosáhla hodnoty 0,3. Ve všech ostatních letech byla organizace schopná hradit své krátkodobé závazky. Pohotová likvidita klesla v jediném roce, a to v roce 2011 pod doporučenou hodnotu (0,7). V tomto roce lze její statut hodnotit jako nesolventní. Nejvíce se doporučené hodnotě přiblížil rok 2010, v tomto roce organizace efektivně nakládala se svými pohotovými prostředky. Ve většině let byly ale

hodnoty vyšší, než je hodnota doporučená. Běžná likvidita doporučené hodnoty dosáhla jen v roce 2012. V tomto roce se organizace nepotýkala s rizikem insolvence. Kritické byly roky 2010 a 2011, kdy zjištěné hodnoty klesly pod hodnoty doporučené a organizace byla insolventní. Ostatní roky dosahovaly opět hodnot vyšších, ze kterých vyplývá neefektivita hospodaření. Je však třeba brát ohled na to, že organizace nevlastní žádné zásoby. Z velkých výkyvů je zřejmá nestálost velikosti příjmů od jednotlivých zdrojů. Obecně lze s ohledem na všechny výsledky likvidity organizace hodnotit jako spíše solventní. Ve většině let neměla problémy s hrazením krátkodobých závazků.

Ukazatel zadluženosti by neměl přesáhnout hodnotu 50 %. Tohoto kritéria bylo dosaženo jen v roce 2013, kdy činila míra zadluženosti 38,4 % a v roce 2014, kdy dosáhla míra zadluženosti 34,67 %. Nejkritičtější hodnoty dosahuje rok 2010, kdy dosáhl ukazatel zadluženosti až na 73,77 %. Ze zjištěných výsledků lze říci, že je organizace ve větší míře závislá na cizích zdrojích.

Výsledné hodnoty ukazatele samofinancování ukazují, že optimálních hodnot nad 50 % bylo dosaženo jen v letech 2013 a 2014. V roce 2013 dosáhla hodnota ukazatele samofinancování 61,6 %. V roce 2014 dosáhl tento ukazatel hodnoty 65,33 %. Jediné tyto dva roky byla organizace schopná krýt výdaje z vlastních zdrojů. Rokem s nejhorší hodnotou samofinancování byl rok 2010, kdy organizace dosáhla jen 26,23 %.

Ve všech sledovaných letech byla doba obratu pohledávek převýšena dobou obratu závazků, což je pro organizaci optimální, neboť není narušena její rovnováha. Nejvyšší doba obratu pohledávek byla zjištěna v roce 2010, kdy dosáhla 160,39 dnů. Naopak nejnižší byla v roce 2012, kdy dosáhla 48,24 dnů. Nejvyšší doby obratu závazků dosáhl rok 2010 s hodnotou 355,92 dnů. Naopak nejnižší počet dnů obratu závazků byl v roce 2014 (96,88 dnů).

Autarkie hlavní činnosti vyjadřuje míru soběstačnosti. Optimální hodnotou je 100 %. Jediné roky, kdy doporučenou hodnotu organizace nesplňuje jsou roky 2010 a 2011. V roce 2010 organizace dosáhla 95,75 % a v roce dosáhla hodnoty 97,51 %. Ale rozdíl od doporučené hodnoty není vysoký. Ostatní roky lze organizaci hodnotit jako soběstačnou.

Autarkie vedlejší činnosti byla sledována jen v letech 2015 a 2016. V letech 2011 a 2013 nelze organizaci hodnotit, neboť nedosáhla žádných nákladů z vedlejší činnosti, ale jen výnosů z vedlejší činnosti, a v letech 2010, 2012 a 2014 vedlejší hospodářskou činnost nevykonávala. S ohledem na doporučenou hodnotu 100 % lze vedlejší činnost v roce 2015 hodnotit jako nesoběstačnou, neboť v tomto roce dosáhla hodnoty 2,7 %. V roce 2016 dosáhla hodnoty 675 % a byla soběstačná.

V současné době jsou největším problémem organizace vysoké osobní náklady. Ty však není možné snížit, neboť finanční ohodnocení personálu nedosahuje ani výše mediánu mzdy v národním hospodářství, ale výše výrazně nižší. Osobní náklady se snaží organizace snižovat zaměstnáváním personálu na DPP a posléze na DPČ. K lepšímu získávání finančních i nefinančních zdrojů by byl pro organizaci prospěšný zkušený fundraiser, kterého si ale organizace nemůže dovolit. V minulosti fundraiseri v organizaci působili, bylo však nutné je propustit, neboť neodváděli svou práci kvalitně.

Vzhledem k výsledku rozboru hospodaření by bylo vhodné, kdyby Hornomlýnská o. p. s. snížila míru své závislosti na veřejných zdrojích. V důsledku změny přerozdělování by mohlo dojít k výraznému snížení provozních dotací, což by mohlo vést v krajním případě až k ohrožení provozu organizace. Hornomlýnská, o.p.s. neví, jak velkou částku dotací získá, a proto by bylo vhodné, aby získávala vyšší příjmy i z neveřejných zdrojů. Ve všech letech získala organizace finanční prostředky od nadací, ale tyto příspěvky nejsou nijak konstantní, přičemž v posledních letech jsou nižší než v letech předchozích. Organizace by mohla čerpat finance například od Nadace Agel. Výzva k poslání žádosti o dotaci je průběžná a vztahuje se na celou Českou republiku, což je důležité, protože organizace poskytuje své služby pro děti z Prahy a Středočeského kraje a užší specifikace území by ji mohla limitovat. Tato nadace je vhodná, protože poskytuje svou pomoc pro zdravotně postižené a zaměřuje se mimo jiné i na náklady služby osobního asistenta a odlehčovací služby. Finanční prostředky od této nadace by přispěly ke snížení osobních nákladů organizace.

Dalším východiskem by mohlo být pořádání veřejných sbírek, které v minulosti proběhly a organizaci přinesly finanční prostředky. Organizace by měla také ve větší míře pořádat benefiční akce. V minulosti tuto fundraisingovou aktivitu využila a získala vždy vysoké finanční příspěvky od právnických osob. Další aktivitou, která přispěla k získání

finančních prostředků z neveřejných zdrojů, tentokrát od fyzických osob, byl den otevřených dveří. V roce, kdy organizace uskutečnila den otevřených dveří získala od fyzických osob finanční dary ve výši 173 000 Kč. Takové výše už v dalších letech nedosáhla.

Organizace by také mohla lepším způsobem zhodnocovat své volné peněžní prostředky. V současné době vlastní 4 bankovní účty, ale ani jeden z nich není optimálně úročný. Vložení na termínovaný vklad by mohlo být vhodnou alternativou.

7 Seznam literatury

Literární zdroje

BERAN, Karel. *Právnícké osoby veřejného práva: veřejnoprávní subjektivita, veřejnoprávní korporace, veřejný ústav, právní povaha univerzity, právní povaha církví*. Praha: Linde, 2006, 191 s. ISBN 80-720-1598-2.

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. V Praze: Oeconomica, 2009, 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2007, 89 s. ISBN 978-80-245-1293-8.

ELIÁŠ, Karel a Marek SVATOŠ. *Nový občanský zákoník 2014: rejstřík: redakční uzávěrka 26.3.2012*. Ostrava: Sagit, 2012, 320 s. ISBN 978-80-7208-920-8.

FRIČ, Pavol. *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, 203 s. ISBN 80-864-3204-1.

GRÜNWARD, Rolf. *Finanční analýza a plánování podniku*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2007, 318 s. ISBN 978-80-86929-26-2.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2013. Prosperita firmy, 236 s. ISBN 978-80-247-4456-8.

KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. V Praze: C.H. Beck, 2003. C.H. Beck pro praxi, 206 s. ISBN 80-7179-778-2.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: ANAG, 1999. Účetnictví, daně, 238 s. ISBN 978-80-7263-825-3.

NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. Praha: Grada Publishing, 2016, 319 s. Účetnictví a daně. ISBN 978-80-247-5699-8.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 187 s. ISBN 978-80-86929-25-5.

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, c2011. Finanční řízení, 160 s. ISBN 978-80-247-3916-8.

SALAMON, Lester M. a Helmut K. ANHEIER. *Defining the nonprofit sector: a cross-national analysis*. New York: Manchester University Press, 1997, 526 s. ISBN 0719049024.

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. Brno: Computer Press, 2007. Praxe manažera, 152 s. ISBN 978-80-251-1830-6.

STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace- vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Účetnictví, daně, 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

SŮVOVÁ, Helena. *Finanční analýza v řízení podniku, v bance a na počítači*. Praha: Bankovní institut, 2000. Bankovníctví, 622 s. ISBN 80-7265-027-0.

SVOBODOVÁ, Jaroslava a Zdeněk ŠAFRÁNEK. *Účtová osnova, české účetní standardy: postupy účtování pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání (nevýdělečné organizace)*. Olomouc: ANAG, 2012. Účetnictví (ANAG), 330 s. ISBN 978-80-7263-728-7.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2017. Manažer, 168 s. ISBN 978-80-271-0249-5.

TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. Praha: Professional Publishing, 2008, 111 s. ISBN 978-80-86946-79-5.

VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2015. Manažer, 160 s. ISBN 978-80-247-5477-2.

Odborné publikace

CIMRMANNOVÁ, T. and HUBINKOVÁ, Z., 2016. COMMUNICATION STRATEGIES IN NON-STATE NON-PROFIT ORGANIZATIONS IN THE CZECH REPUBLIC. *Media, Culture, and Public Relations*, vol. 7, no. 1, pp. 91-98 ProQuest Central. ISSN 13336371.

HYÁNEK, V. and PROUZOVÁ, Z., 2015. Real Structure of the Non-Profit Institutions' Funding Resources: Market Or Government? **. *Equilibrium*, 12, vol. 10, no. 4, pp. 151-162 ProQuest Central. ISSN 1689765X. DOI <http://dx.doi.org.infozdroje.czu.cz/10.12775/>.

Jha, S.M.. *Marketing Non-Profit Organisations*, Global Media, 2008. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=3011398>.

MACKOVÁ, M. and DVOŘÁKOVÁ, L., 2017. *Non-Governmental Non-Profit Organizations as an Alternative Tool in the Transforming Economy*. Kidmore End: Academic Conferences International Limited, 12, ProQuest Central.

TÁL, J. NONGOVERNMENTAL NONPROFIT ORGANISATIONS IN SOCIAL SERVICES: THEORIES VERSUS THE REAL SITUATION IN THE CZECH REPUBLIC. *Scientific Papers of the University of Pardubice. Series D, Faculty of Economics & Administration*. 24, 40, 177-187, May 2017, ISSN: 1211555X.

VAZQUEZ, R., ALVAREZ, L.I. and SANTOS, M.L., 2002. Market Orientation and Social Services in Private Non-Profit Organisations. *European Journal of Marketing*, vol. 36, no. 9, pp. 1022-1046 ProQuest Central. ISSN 03090566.

Internetové zdroje

70+ poměrových ukazatelů používaných ve FinAnalysis. *FinAnalysis* [online]. Plzeň: Atlantis PC [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: <http://www.finanalysis.cz/pouzite-pomerove-ukazatele.html>

Aktiva, majetek (Assets): Co jsou Aktiva, majetek (Assets). ManagementMania [online]. Praha: Wilmington (DE), 2017 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/aktiva>

Fakta o NNO: Neziskové organizace. *NadaceNeziskovky.cz* [online]. Praha: NadaceNeziskovky.cz, 2017 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: <http://www.neziskovky.cz/clanky/511/fakta/>

Obrat pohledávek. *Febmat* [online]. Jičín: Febmat, 2016, 25.03.2016 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: <https://www.febmat.com/clanek-obrat-pohledavek/>

Rozvaha, bilance (Balance sheet): Co je Rozvaha, bilance (Balance sheet). *ManagementMania* [online]. Praha: Wilmington (DE), 2017 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/rozvaha-bilance>

Statistika počtu nestátních neziskových organizací 2014_2016_duben2017. *NadaceNeziskovky.cz dle ČSÚ* [online]. Praha: NadaceNeziskovky.cz, 2017 [cit. 2018-03-2]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/data/Statistika%20po%C4%8Dtu%20nest%C3%A1tn%C3%ADch%20neziskov%C3%BDch%20organizac%C3%AD%202014_2016_duben2017txt16852.pdf

Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990-2012. *NadaceNeziskovky.cz dle ČSÚ* [online]. Praha: NadaceNeziskovky.cz, 2017 [cit. 2018-03-2]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/data/stat_NNO_tabulka_1990_2012txt12780.pdf

Základní dokumenty a výroční zprávy: *Základní dokumenty, Výroční zprávy a zprávy auditora, Výroční zprávy ARPZPD v ČR, o.s. Klub Hornomlýnská (předchůdce společnosti)* [online]. Praha: Hornomlýnská [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.hornomlynska.cz/o-nas/hornomlynska-o-p-s-zakladni-dokumenty-a-vyrocnizpravy/>

Osobní komunikace

Ing. Roman Much – ředitel organizace, osobní komunikace (leden 2018)

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Dělení národního hospodářství	16
Obrázek 2 - Sektorové vymezení neziskového sektoru dle Pestoffa	20
Obrázek 3 - Organizační struktura Hornomlýnská, o. p. s. v roce 2016.....	48

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vzorce ukazatelů likvidity.....	14
Tabulka 2 – Vzorce ukazatelů financování.....	15
Tabulka 3 - Vzorce ukazatelů aktivity	15
Tabulka 4 - Vzorce ukazatelů autarkie	15
Tabulka 5 - Počty nestátních neziskových organizací v letech 1990-2013	24
Tabulka 6 - Počty nestátní neziskových organizací v letech 2014-duben 2017	24
Tabulka 7 – Vertikální analýza aktiv v letech 2010-2016 (v Kč, v %)	52
Tabulka 8 – Vertikální analýza pasiv v letech 2010-2016 (v Kč, v %).....	54
Tabulka 9 – Vertikální analýza nákladů v letech 2010-2016 (v %)	56
Tabulka 10 - Počet uživatelů služeb Hornomlýnská, o.p.s.	58
Tabulka 11 – Vertikální analýza výnosů v letech 2010-2016 (v %)	59
Tabulka 12 - Horizontální analýza aktiv v letech 2010-2016 (v Kč, v %).....	62
Tabulka 13 - Horizontální analýza pasiv v letech 2010-2016 (v Kč, v %).....	64
Tabulka 14 - Horizontální analýza nákladů v letech 2010-2016 (v Kč, v %)	66
Tabulka 15 - Horizontální analýza výnosů v letech 2010-2016 (v Kč, v %)	68
Tabulka 16 - Horizontální analýza výsledku hospodaření v letech 2010-2016 (v Kč, v %)....	69
Tabulka 17 - Okamžitá likvidita v letech 2010-2016	70
Tabulka 18 - Pohotová likvidita v letech 2010-2016.....	71
Tabulka 19 - Běžná likvidita v letech 2010-2016.....	73
Tabulka 20 - Míra ukazatele zadluženosti v letech 2010-2016	74
Tabulka 21 - Míra ukazatele samofinancování v letech 2010-2016.....	76
Tabulka 22 - Doba obratu pohledávek v letech 2010-2016.....	76
Tabulka 23 - Doba obratu závazků v letech 2010-2016	77
Tabulka 24 - Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů v letech 2010-2016	78
Tabulka 25 - Autarkie vedlejší činnosti na bázi výnosů a nákladů v letech 2011, 2013, 2015 a 2016	80

Seznam příloh

Příloha 1 - Aktiva Hornomlýnská, o. p. s. v letech 2010-2016 (v Kč).....	91
Příloha 2 - Pasiva Hornomlýnská, o. p. s. v letech 2010-2016 (v Kč).....	92
Příloha 3 - Náklady Hornomlýnská, o. p. s. v letech 2010-2016 (v Kč)	93
Příloha 4 a 5 – Výnosy Hornomlýnská, o. p. s. v roce 2010 a výnosy Hornomlýnská, o. p. s. v letech 2011-2016 (v Kč)	94

Příloha 1 - Aktiva Hornomlýnská, o. p. s. v letech 2010-2016 (v Kč)

<u>Položka aktiv</u> <u>(v tis. Kč)</u>	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dlouhodobý majetek celkem	662	662	356	332	0	0	0
Samostatné movité věci	880	880	881	881	363	363	293
<i>Drobný dlouhodobý hmot.maj.</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>317</i>	<i>347</i>	<i>536</i>	<i>409</i>	<i>415</i>
<i>Oprávký k samostat.mov. věcem</i>	<i>-218</i>	<i>-218</i>	<i>-525</i>	<i>-549</i>	<i>-363</i>	<i>-363</i>	<i>-293</i>
<i>Oprávký k drobnému hmot.maj.</i>	<i>-10</i>	<i>-10</i>	<i>-317</i>	<i>-347</i>	<i>-536</i>	<i>-409</i>	<i>-415</i>
Krátkodobý majetek celkem	1 728	449	1 046	1 345	1 569	2 074	2 842
Pohledávky celkem	589	280	203	334	350	252	282
<i>Poskytnuté zálohy</i>	<i>412</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>51</i>	<i>8</i>	<i>0</i>
<i>Pohledávky za zaměst.</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>5</i>
<i>Pohledávky z obchodních vztahů</i>	<i>147</i>	<i>276</i>	<i>203</i>	<i>334</i>	<i>204</i>	<i>160</i>	<i>205</i>
<i>Pohledávky z ost. přímých daní</i>	<i>20</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Nároky na dotace ze stát. rozpočtu</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>47</i>	<i>84</i>	<i>18</i>
<i>Ostatní pohledávky</i>	<i>177</i>	<i>4</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>47</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Krátkodobý finanční majetek	1 030	143	819	957	1 165	1 786	2 536
<i>Peníze v hotovosti</i>	<i>29</i>	<i>19</i>	<i>1</i>	<i>16</i>	<i>14</i>	<i>3</i>	<i>8</i>
<i>Ceniny</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Peníze na bank. účtech</i>	<i>1 000</i>	<i>124</i>	<i>818</i>	<i>941</i>	<i>1 151</i>	<i>1 783</i>	<i>1 783</i>
Jiná aktiva celkem	109	26	24	54	54	36	26
<i>Náklady příštích období</i>	<i>22</i>	<i>26</i>	<i>24</i>	<i>23</i>	<i>9</i>	<i>16</i>	<i>26</i>
<i>Příjmy příštích období</i>	<i>87</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>31</i>	<i>45</i>	<i>20</i>	<i>0</i>
Aktiva celkem	2 390	1 111	1 402	1 677	1 569	2 074	2 842

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s

Příloha 2 - Pasiva Hornomlýnská, o. p. s. v letech 2010-2016 (v Kč)

Položka pasiv (v tis. Kč)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vlastní zdroje celkem	627	493	678	1 033	1 025	1 025	1 317
Jmění celkem	665	664	80	80	402	1 025	1 026
<i>Rezervní fond</i>	0	0	0	0	402	1 025	1 025
Výsledek hospodaření	-38	-171	598	953	623	0	291
<i>Účet výsledku hospodaření</i>	-275	-134	421	356	623	0	291
<i>Nerozd. zisk, neuhraz. ztráta minul. let</i>	237	-37	177	597	0	0	0
Cizí zdroje celkem	1 763	618	724	644	544	1 049	1 525
Krátkodobé závazky celkem	1 307	566	607	501	447	711	711
<i>Závazky z obch. vztahů</i>	11	82	22	102	17	32	11
<i>Přijaté zálohy</i>	3	27	5	21	26	118	104
<i>Zaměstnanci</i>	0	0	0	0	0	0	4
<i>Závazky k zaměstnancům</i>	311	257	248	226	209	244	231
<i>Závazky k inst.soc. a zdrav. pojištění</i>	141	130	120	123	100	113	117
<i>Závazky z ost. přímých daní</i>	0	16	12	25	21	26	23
<i>Ostatní závazky</i>	841	54	0	4	0	13	3
<i>Jiné závazky</i>	0	0	0	0	0	0	5
Jiná pasiva	456	52	317	143	97	338	898
<i>Výdaje příštích období</i>	425	0	0	0	0	0	0
<i>Výnosy příštích období</i>	31	22	250	139	97	338	898
<i>Dohadné účty pasivní</i>	0	30	67	4	0	106 (v tomto roce spadá pod krátk. záv. celk..)	129 (v tomto roce spadá pod krátk. záv. celk.).
Pasiva celkem	2 390	1 111	1 402	1 677	1 569	2 074	2 842

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Příloha 3 - Náklady Hornomlýnská, o. p. s. v letech 2010-2016 (v Kč)

Položka nákladů (v tis. Kč)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Spotřeb. nák. celkem	206	173	200	290	466	286	561
Spotřeba materiálu	90	57	61	86	353	153	320
Spotřeba energie	116	116	139	204	113	133	241
Služby celkem	783	679	739	728	602	659	911
Opravy a udrž.	24	5	13	21	76	46	100
Cestovné	27	1	1	2	4	5	3
Náklady na reprezentaci	1	0	0	0	0	4	0
Ostatní služby	731	673	725	705	522	604	808
Osobní náklady celkem	5 320	4 881	4 099	4 566	4 578	4 739	4 840
Mzdové náklady	4 034	3 708	3 192	3 494	3 598	3 728	3 781
Zákonné soc. pojištění	1 286	1 149	888	1 047	970	997	1 043
Ostatní soc. pojištění	0	10	11	13	9	12	12
Ostatní soc. náklady	0	14	7	12	0	0	0
Zákonné soc. náklady	0	0	1	0	1	2	4
Daně a poplatky	0	1	0	0	4	1	3
Ostatní daně a poplatky	0	1	0	0	4	1	3
Ostatní náklady celkem	61	35	121	38	25	185	106
Jiné ostatní náklady	61	35	121	38	20	16	29
Odpisy nedobyť. pohledávek	0	0	0	0	0	100	5
Poskytnuté dary	0	0	0	0	5	69	72
Poskytnuté příspěvky	0	6	5	3	3	3	3
Poskytnuté členské příspěvky	0	6	5	3	3	3	3
Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv	95	0	0	0	0	0	0
Odpisy dlouhodobého hmotného majetku	95	0	69	24	0	0	0
Náklady celkem	6 465	5 775	5 223	5 649	5 678	5 873	6 424

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.

Příloha 4 a 5 – Výnosy Hornomlýnská, o. p. s. v roce 2010 a výnosy Hornomlýnská, o. p. s. v letech 2011-2016 (v Kč)

Položka výnosů (v tis. Kč)	2010
Tržby z prodeje služeb	1 322
Osobní asistence	1 040
Odlehčovací služba	230
Ostatní příjmy	52
Přijaté příspěvky celkem	557
Obce	68
Právnícké osoby	50
Nadace	50
Práce dobrovolníků	142
Ostatní věcné a finanční dary	232
Sbírkové dary	15
Provozní dotace celkem	4 311
MPSV	1 816
MZ prostřednictvím ARPZPD	22
Hlavní město Praha	496
Městské části Prahy	561
Nadace	1 416
Výnosy celkem	6 190

Položka výnosů (v tis. Kč)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tržby z prodeje vl. výrobků	0	0	3	0	0	0
Tržby z prodeje služeb	1 430	1 515	1 509	1 661	1 396	1 409
Osobní asistence	1 155	1 259	1 222	1 128	1 042	1 005
Odlehčovací služba	275	256	276	336	268	339
Fakultativní činnosti	0	0	0	0	86	0
Ostatní příjmy	0	0	11	197	0	65
Ostatní výnosy celkem	11	15	3	4	0	2
Úroky	3	5	3	0	0	0
Jiné ostatní výnosy	8	10	0	7	0	2
Přijaté příspěvky celkem	1 014	523	984	983	309	428
Finanční dary od FO	173	23	6	20	0	7
Nefinanční dary od FO	148	2	2	39	0	58
Nadační příspěvky	689	494	898	787	202	318
Finanční dary od PO	0	0	78	11	37	20
Nefinanční dary od PO	0	0	0	0	33	25
Členské příspěvky	4	4	0	0	0	0
Provozní dotace celkem	3 176	3 601	3 506	3 650	4 204	4 761
MPSV	2 391	2 626	2 564	2 737	121	390
Hlavní město Praha	414	700	681	689	2 764	3 700
Městské části Prahy	362	275	261	224	239	437
Grant Hl. města Prahy	0	0	0	0	793	0
Města a obce Středočeského kraje	9	0	0	0	199	234
Výnosy celkem	5 631	5 654	6 005	6 301	5 909	6 600

Zdroj: vlastní úprava na základě výročních zpráv Hornomlýnská, o. p. s.